

SCRITORUL SI TIMPUL

Fiecare scriitor este valoros in primul rind pentru ca e o voce a poporului sau, un glas al timpului.

Altminteri nici nu poate fi. Scriitorul sovietic isi vede chemarea in patrunzarea lui indrazneata in miezul vietii, ca el este un participant si un cinstitor al faptelor si succesorii si al marelui de titlu lui de ajutor al partidului.

Sarcina principala a literaturii sovietice este de a crea deplin profilul eroului vremii noastre...

Carti

B. VILNER: „Un tirgusor in Moldova”

Cu certe resurse de povestitor, prozatorul de limba idis Vilner, evoca emotiunile atmosferei tirgului evreiesc moldovean din prima jumătate a veacului nostru.

Autour, cunoscut al realitatilor zugravite, nu idealizeaza mediul surprins. Astfel e combatuta convingerea pozitiva nationalista...

Excepind prima parte a cartii, care nu se incadreaza organic in economia lucrării si e imbatibila de exagerări deformatoare...

profundă in ziua de azi, fără un simț aut al noului, scriitorul nu va fi în putere să creeze o artă eficientă și mare.

Acest exemplu istoric trebuie să-l înfruntăm mereu scriitorii noștri. Și astăzi avem nevoie de cărți oportune, de cărți în care elitorul nostru să se recunoască pe sine...

De păcate, în mediul scriitoricesc circula și azi opinii nejuste despre problema contemporaneității. Unii sînt înclinați să lărgescă înfruntarea...

Ideea că scriitorul i-ar trebui distanțat pentru înțelegerea profundă și pentru reflectarea realității, că i-ar trebui o îndepărtare de la întâmplările, calde încă, ale zilei...

„Cei slăbăniți — scria Vladimir Maikovski — bat pasul pe loc și așteaptă să treacă evenimentul spre ei...

Este cu neputință să nu se observe că în ultimul timp a apărut un sir de opere interesante despre ziua noastră de azi.

Și cu toate acestea trebuie să recunoaștem că nu apar destule cărți despre zilele noastre, despre contem-

poranii noștri. Cititorul e îngrijorat și pentru faptul că printre aceste cărți se înfruntă și lucrări crude, superficiale, neantrenante.

Își vor aduce contribuția substanțială la pregătirea congresului numai în cazul cînd vor discuta activ și creativ aceste probleme de primă importanță.

Cititorul nostru exigent așteaptă de la scriitorii sovietici noi cărți scrise cu talent. El vrea să găsească în aceste cărți tablouri luminoase și veridice din viața societății sovietice...

SCRITORII SOVIETICI ÎNAINTE DE CONGRES

De curînd, la Uniunea scriitorilor din U.R.S.S. a avut loc o consiliere a redactorilor de reviste și gazete literare.

Discuțiile care preced congresul nu pot deveni cu adevărat fertile, a adăugat vorbitorul, dacă nu vor fi atrase la ele scriitorii cei mai de seamă...

În cadrul dezbaterilor, poetul M. Tursunzade a cerut o intensificare a luptei împotriva falselor „teorii a distanței”...

Criticul estonian A. Tamm a subliniat că la aceste dezbateri din preajma congresului trebuie să ia parte în număr egal și scriitorii, și nu numai criticii.

E un timp plin de clocoți. Timpul acesta cere și de la scriitorii o creație inspirată.

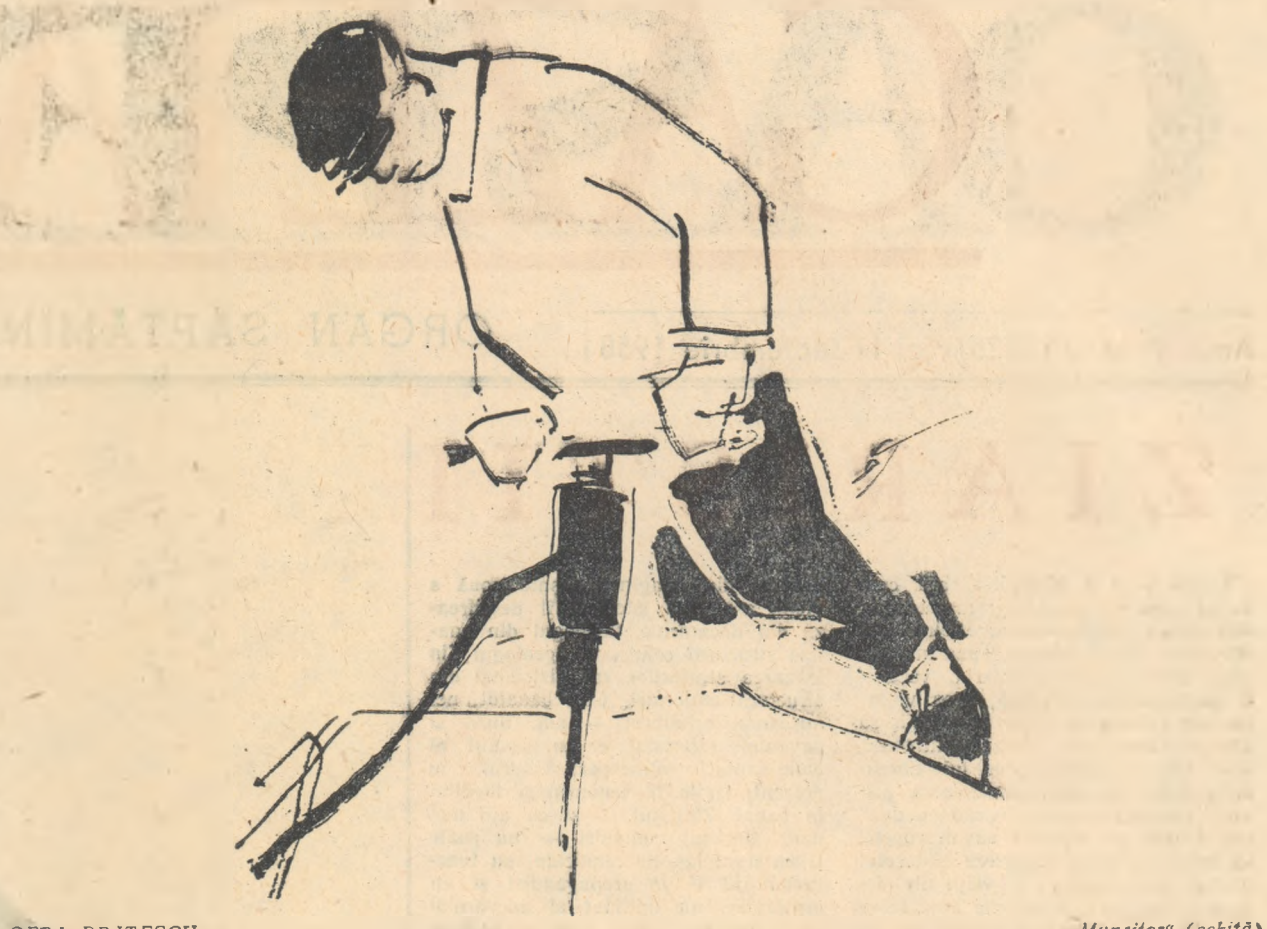
Și poate că e foarte oportună citarea, în această împrejurare, a minunatelor cuvinte ale marelui poet al revoluției:

Dă-te jos din ceruri, locatar din norii scoateți manta vechimei, vană, și-nhărnindu-ți muza-n ham puternic, în căruța ta cotidiană.

În aceste cuvinte este exprimată una dintre cele mai de preț tradiții ale literaturii realismului socialist.

Nu încapă îndoielă că scriitorii noștri își vor împlini cu cinste această datorie.

(Extrase din articolul de fond apărut în „Literaturna gazeta” nr. 99/19 august 1958)

GETA BRATESCU

„Muncitor” (schită)

Imaginea formării omului nou

Deși abordind medii deosebite, nu-velele volumului „Cumpăna inimii” de Ștefan Gheorghiu se organizează într-o suită care încheagă o imagine evolutivă, istorică a drumului parcurs de tara noastră...

Tematic, volumul e rezumat de cartea „Nonă vieții”. Este vorba aici de un tânăr comunist care și primejduiește viața de cetățean ori în luptă pentru izbînda noilor rînduiri socialiste.

„Cumpăna inimii” este o descriere adevărată a procesului de formare a unei conștiințe și etici noi. Aurel Grama, un tânăr cîștigat însă fără experiența vieții, intră sub influența lui Iacob Lucaș...

„Modalitatea artistică, proprie lui Ștefan Gheorghiu, e cea a epicii obiective folosind notația realistă și detaliul semnificativ.”

Șchimbîndu-se problematica, se schimbă și modalitatea artistică. Dacă în năvelele anterioare conflictul era exterior, în sensul că decurgea din lupta dintre oameni...

Șchimbîndu-se problematica, se schimbă și modalitatea artistică. Dacă în năvelele anterioare conflictul era exterior, în sensul că decurgea din lupta dintre oameni...

Ampla năvelă „Drumul din pădure” tratează o temă înfrudată. Man, patronul unei fabrici de cherestea, împreună cu arendașul Finescu, urmăresc să rădească prețul lemnelui...

Ampla năvelă „Drumul din pădure” tratează o temă înfrudată. Man, patronul unei fabrici de cherestea, împreună cu arendașul Finescu, urmăresc să rădească prețul lemnelui...

Ampla năvelă „Drumul din pădure” tratează o temă înfrudată. Man, patronul unei fabrici de cherestea, împreună cu arendașul Finescu, urmăresc să rădească prețul lemnelui...

varășilor săi n-a intervenit nici o schimbare. I se încredințează un strung nou și cînd Vlad îl rupe o roțită toți sînt gata să-l ajute.

Parlînd e prezent și aici prin Dînu, secretarul organizației uzinei, care supraveghează și dirijează, cu înțelegeri și finețe, tot acest proces dureros și dificil al victoriei eticii noi asupra pornirilor individualiste.

„Modalitatea artistică, proprie lui Ștefan Gheorghiu, e cea a epicii obiective folosind notația realistă și detaliul semnificativ.”

Șchimbîndu-se problematica, se schimbă și modalitatea artistică. Dacă în năvelele anterioare conflictul era exterior, în sensul că decurgea din lupta dintre oameni...

Ampla năvelă „Drumul din pădure” tratează o temă înfrudată. Man, patronul unei fabrici de cherestea, împreună cu arendașul Finescu, urmăresc să rădească prețul lemnelui...

N. Velea

„Cumpăna inimii” de Ștefan Gheorghiu.

Cărțile capitale nu se realizează. Se cîștesc. De cite ori le ții în mîni, le deschizi pentru prima oară. Lăcan fînd, ca tuturor liceenilor, „Frații Jderi” mi părea un roman foieton, un „Cei trei mușchetari” savuros, vorbit direct în rominește și încă în moldovenească lui Sadoveanu.

Costumul romantic al „Fraților Jderi” acoperă un conținut etic, înalt pedagogic. Istoria lui Ionuț este istoria formării unui caracter. Vitejii sale, pe care sîntem dispuși a le trata ca pe niște „bucăți de bravură” cava-beroaști, sînt de fapt încercări ale vieții, experiențe înlanțuite într-un proces de ieșire din haosul tinereții la stăpînirea maturității.

Cea dintîi ispravă a lui Ionuț Păr Negru e o emanatie a tineriei absolute, reprezentînd un act eroic fără discernămint. De aceea se va solda cu eșec și sîntență. Spre a-și mintui iubita răpită de țitari, înmosul era să fie răpus în ascutul dat peste Dunăre asupra harenului unui beg căruia se bănuia că l-a furat în fîc vîndut. Refuzul e conștient. Nasta nu se află acolo și urmele ei vor rămînea pe voci pierdute în stîncile Vohalilor.

nului acolo unde el dăduse greș.

Episodul al valoroarea unor lecții. Dragostea nu se justifică prin sine, trebuind să asculte de anume comandamente, relațiile personale contractate între membrii unor tineri alți de deosebire (Jderii erau boieri de țară, rădăciile de Ștefan) sînt o lăuză nelăstă, dizolvîndu-se repede înaintea intereselor meschine, iar nobelia aventurii nu compensează lipsa de sens, iraționalul gestului temerar și izolat. Sentimentele trainice le întrefîn numai apropiații prin legături sociale și familiale și aspirații comune.

Prin corectarea amără dar necesară a imaginii sale exaltate despre lume, Ionuț își face ucenicia de bărbat. Experiența nouă și fundamentală inițierii lui Ionuț e legată însă de sarcinile primite din partea lui Vodă. Jder se va strecura ne teritoriul ocupat de otomani în Balcani, pînă la Muntele Athos, de la ai cărui monahi va aduce scriți despre nămurile de cotropire ale lui Mahomed. Curatul fizic, parada zgomotoasă a altitudinii, impulsivitatea și compromisiile fania, care reclamă, pînă la urmă, înfruntarea dăru și nevoile. Mihocelele ne care e sînt a le utiliza știu, la îndemnul și după exemplul eminenței lui Ștefan, părintele Amfilohie, aproape politice, diplomatice, nu brutale. Iuditorile de atîtădată cămă-

Alexăndrel erau ale onoarei personale, constituind un serviciu feudal, pe cînd obligațiile actuale sînt obștești, înfructuic obiectivele urmarile de Vodă coincid cu năzuințele populare.

Pentru Sadoveanu bărbăția, împlinirea caracterului, e o lucrare grea, lucidă și socială, implicînd o exigență consecventă. Omul nu se poate de sălvisi ca om decît punîndu-se la dispoziție unui scop prin care își depășește impulsurile egoiste, a unei lîni pozitive care e un rod colectiv, — în și-

stagnant, încins de o atmosferă tulburătoare în care joacă eresiurile, se descifrează semne augurice din misericăriele cosmice violente, din particularitățile unor animale și în care misteriosul schivnic de la Izvorul Alb, căutat cu înfiorare și de Vodă, face figură de profet al țării.

Dar viziunea globală nu este atît de idilică cum se crede de obicei. Istoria a confirmat multe din intuițiile artistului printre care una esențială, referitoare la orînduirea evului, la rădăcina de clasă a prestigiului Voievo-

loacele lor, armata lui Ștefan, armata cu substrat național, și pe de altă parte dușmănia boierimii înalte, mergînd pînă la trădarea țării, ca acel Mihu pe care l-a adus plocon Domnului.

Ampla năvelă „Drumul din pădure” tratează o temă înfrudată. Man, patronul unei fabrici de cherestea, împreună cu arendașul Finescu, urmăresc să rădească prețul lemnelui...

Cronica LITERARA

„FRĂȚII JDERI” de MIHAIL SADOVEANU

tuafă dată lupta pentru independența Moldovei. Patriotismul conceput activ, acțiunea politică dominată de interese naționale apare ca o forță luminoasă, creatoare pentru îns și, din acest motiv, indispensabilă formării sale.

locurilor natale, fasonîndu-i conduita după sufletul poporului său, integrîndu-i rînduiriile specifice, tradiționale. Ionuț călătorește de-a lungul și de-a latul Moldovei, în Tara de Sus și Tara de Jos și prin ținuturi străine.

Ampla năvelă „Drumul din pădure” tratează o temă înfrudată. Man, patronul unei fabrici de cherestea, împreună cu arendașul Finescu, urmăresc să rădească prețul lemnelui...

Ionuț evoluează atît cît l-a îngăduit evoluția istorică dar datorită ei. Undeva, în cursul povestirii, Sadoveanu vorbește de categoria sa ca de a oamenilor noi. Beneficiar al transformărilor sociale produse și partizan conștient al acțiunii lui Ștefan, căci la un moment dat e un partizan intim al marilor proiecte domnești, eroul este un „om nou”.

Așa cum nu se epuizează pe linia heroică, de lăuză rominească, „Frații Jderi” nu se reduce la caracterul de muzeu și cu atît mai puțin de muzeu imaginar. Frații Jderi este un roman de cunoaștere, de înțelegere a vieții și de formare a unui caracter în spiritul atașamentului față de poporul său.

Mihail Petroveanu

1) Vezi „Baza socială a puterii lui Ștefan cel Mare” de B. T. Ciompa.

OASPEȚII

Era duminică, a doua duminică din luna ianuarie, o zi frumoasă, limpede, dar geroasă al dracului. Pentru ziua aceea fusese programată, după multă bătaie de cap, o vizită la gospodăria colectivă din Crusoeni, în comuna la vreo douăzeci de kilometri în partea de deal a raionului. Camionul - nou-nouci, acoperit cu o prelată nouă și ea, era al gospodăriei colective și fusese trimis la timp ca să ia pe cei treizeci de tărani individuali care urmau să facă vizita. În clipa când camionul oprise în fața ștaletului popular, erau adunați vreo zece ori cincisprezece tărani care așteptau în tinda ștaletului, înghețați de frig. Între ei era și activistul de la raionul de partid, cel care răspundea de acțiunea aceea. Apoi, trezită, poate chiar de vutietul camionului, ca și când i-ar fi pindit sosirea, se arădară încă vreo zece tărani. Șoferul și-a jăcut de lucru la motorul care mergea în gol, încet. Terminând treaba și văzând că activistul de partid se urcase în spate, sub prelată, i-a spus:

— Păi, dumneavoastră stați în cabină.

Activistul a răspuns că lasă locul în cabină la două din jete, că ele sînt mai puțin rezistenți la frig. Fetele se și urcaseră în cabină, iar șoferul a roșit și a lăsat lucrurile așa cum erau.

Dacă ar fi fost după el, ar fi plecat chiar atunci, dar activistul de partid i-a spus că mai trebuie să vie doi, un om cu neavasta lui. Aceștia se lăsau înșis așteptați și boacdrul de la ștat, trimis să-i cheme, s-a întors repede cu răspunsul:

— Abia acum se gătesc.

— Să mergem pînă acolo cu camionul, a zis unul, și ideea lui a fost de îndată aprobată.

Șoferul a dus mașina pînă în fața unei case din ceașită margine a ștaletului, o casă acoperită cu iarbă. Să pînă la casă s-a uitat în tindă și a strigat de acolo:

— Venim îndată, ce Dumnezeu, doar nu mergem cu trenul la oră fixă.

Uitându-se prin geamul cabinei la casa ardoasă în fața căreia oprise, șoferul a întreat arătat cu mina:

— Aștia-s chaburi?

— Da' de unde! au răspuns fetele. Nenea Mitache era sărac tare. A fost proprietar după război. Dar e tare harnic. Tot satul se uită la ei.

— D-ai... îl aștept eu acum! a zis șoferul, cu un ton de om lămurit în întregime. Apoi a adăugat: „are influență”.

Fetele n-au mai răspuns fiindcă în clipa aceea ieșise omul cu neavasta lui apropiindu-se de mașina. El era îmbracat gros, cu cămășă lămurie pe cap și cu cizme noi în picioare. Neavasta era învârtit într-un șot vînat cu ciucari albi. Ea ținea o sacoașă în mîna și uitîndu-se la camion cu îngrijorarea uneia care trebuie să ducă nevăstăi un pachet scump, veni pînă la usa cabinei și spuse șoferului:

— Păi să pun asta aici ca să nu se spargă?

Cuvințos, totuși nepăcăt surprins de rugămintea femeii, șoferul deschise usa cabinei și luă sacoașă spînduit:

— Fii fără grijă marelă. Și dacă s'odă tot nu se soarg.

— E de-ale mîncării, răspuse femeia cu un glas parcă anume să arate că ea pleacă la drum pregătită cu de toate.

Șoferul iar i-a venit singele în obraz uitîndu-se la președintele său cu încordare, parcă s-ar fi temut că n-are să știe ce răspuns să dea. Președintele a luat însă o oală și a întreat:

— Din care butoi creți să gustăți?

Femeia arădă butoiul de lingă ea și șoferul se gîndi:

— A dracului... E ca un bărbat.

În gîndul lui se amesteca și puțină învidie și puțină admirație pentru femeia aceea trupeșă, cu jafa arsă de soare, frumoasă, cu ochii ei îndrăznești și iscoditori, care se părea că luase conducerea întregului grup. La magazie ea nu s-a știut să guste din putînile de brînză, la grajduri ea a pus cele mai multe întrebări: Cît lapte dă o vacă și ce cîștig aduce sectorul zootehnic.

La crescătoria de porci a luat un porcel în brațe și s-a murdărit pe bluză. Dar a zis că nu-i nimic. Bluză se spală ușor. Se pricepea la tot soiul de lucruri, asta se vedea din noianul ei de întrebări și din tot ce vorbea. Sîtușe ca o vacile sînt de rasă eloențiană, spusese că rachiul ar trebui fînat în butoaie de agud ta să capete culoare, merle, orînduite în poșite, îi plăcuseră că erau ionatane și mari. Bărbatul ei îi făcea mereu semn cu cotul să ia faclă, să mai lase și pe alții să întrebă, iar șoferul care nu mai avea ochi decît pentru ea se îngrijoră că are să asculte pe bărbatul-său. În sala de se-

Primul pustnic

M-aș surghiuni oricînd în ceruri pustnic, zvirît de glob cu braț de discobol, și-nchis ca într-o peșteră-ntr-un spurtic în infinit să fiu întîiul sol.

Sorbînd din spațiu ce-au visat azeii și peste timp sîrînd ca peste-un șanț, m-ăș confunda cu simburul sintezii, rupînd din tină ultimul meu lanț.

Și-n trîiul sutelor de aparate aș spune lumii-un vers ce nu s-a spus, turnat apoi în trepte spiralete spre lumie din Marte, și mai sus...

Și dacă nu-i întoarce, nu-mi pasă! Voi fi peste vreme și tîrziu. În cosmos vreau să fiu la mine-acasă și tot acasă cînd n-am să mai fiu.

Trimis de-ai mei să dau măcar o goană în tlăcără geroasă din eter, voi fi pe boltă-nția stei pe cer, întîiul a înscris de noi pe cer.

O zi de m-ăș închide-n ceruri pustnic voi și mai mult ca vîrste-ntregi la rînd. Și cînd doar scurm stelar va fi din spurtic, o clipă-ăș lumina și eu, cîzînd.

Și prăfîind lumie din stele și-atunci, pierînd, eu n-am să pier huilt, și în compasul prăbușirii mele aș măsura și cerul, în sîrșit!

Și chiar de n-am să pot urca-n tîrie și-n spurtic n-am să pot intra nicînd, eu mă consum și-aici, ca o făclie, și am să cad la fel, arzînd, arzînd.

Mihu Dragomir

Marine

Demostene

O zare (a furtunii), o vrajă (a lumini), și marea saturată de fierle aluminiului și-a singurătatea, ca visul rău, în jur...

Și răscolite marea adîncul ei împur; Nu știu ce se petrece la fund, în pești și-n plante,

În scrisnețele-acestor lungi spurme delirante — Și strig și eu atunci!

Iar, peste uragane, Trec, limpezi și viride, silabele umane.

Nina Cassian

Pe o plajă japoneză

Au venit la plajă copii orbi și-au stat la soare și-au intrat în mare.

Căldura, ca o femeie uriasă i-a îmbrățișat. Valul cel moale le-a sărutat gîtul. Vîntul i-a pieptănat. Nisipul i-a-nălțat.

Numai culorile, numai culorile, culorile n-au putut face nimic și-au rătăcit încoale și-ncoace, pe mîini și peoape, pe nisipuri și ape.

Și copiii au rămas fără culori și culorile-au rămas fără copii.

Camil Baltazar

Învățătura

Tot străduiam pe siievele din care, — (Prieten muncii imi era moldul Zvonindu-și frunza în mișcare) — Cărcam în miezuri să pătrund, — da-n par: Întelegam ideea

Vîind a o silavi-n cîntare.

Ideile și stihul imi sînt clare, Viata mea și cîntul își știu teul De cînd în ele sînt vibrînd drapelul! Ca o faptură vie. Și moldul.

Cînd slova am schimbat-o cu reduta, În totil lupetelor, se limpeză Ideile, domol și pe durute. Ca niște-acorduri grav vibrînd pe liră.

Și lupta-mbogătinîd ideii continutul, Pe nesimțite-nlătură zidul: În cununia fapei cu stîutul Simții, în toată măreția sa, partidul.

Și lumea care mă-nconjoară, Face parte integrantă din partidul Cărui spădu-ș sint și sim vioră. Doctrinei căutîndu-și miezul, sensul

Și lumea frumusețea iscodind, Partidul mă-nvăță ce-i universal. Idei-n versurile mele-i mai tesc, Că lumea, prin cuvîntul lui descoperind, Ideea și mai bine deslușesc.

Camil Baltazar

Petru Vîntilă

Ilustrație de R. VERO

— Vă rog, unde-l găseam pe Pîrlig? Omul căruiu mă adresasem la intrare în hala turnătoriei mă cîntări mai întîi din priviri, apoi îmi zise:

— Uite-l, ala de colo.

Printre surburile de role m-am strecurat pînă aproape de șelul brigăzii, tînrul Păun Pîrlig. Eram captivat de priveliștea celor două cupatoare din care țîșneau tlăcări galben-violete. Oamenii, metalurgii, în iureșul strident al turnătoriei, proiectați pe fondul de metal, i-am scăpat din vedere pentru un moment. Am uitat și de Pîrlig. Dar repede nu-ami revenit. Mi-am dat seama că tot ceea ce se întîlnește gîgănit și împurător ochilor mei se supune cu blîndețe, de fapt, mîinii omului. Și că, între coloșii de oțel, între valurile de căldură a cupatoarelor și oamenii de aici, se dă o luptă continuă, titanică, în care victorii ies tot ei, oamenii. Din umiregă în care căzusem, m-a trezit un strigăt:

— Numai puțin!

Era glasul lui Pîrlig.

— Așa! Acum putem turna fără grijă. Nu se mai pierde fontă, nici cît un gramuș!

Și fără să mă întreb de ce-l caut, începu să-mi vorbească ca unei cunoștințe vechi.

— Știi, brigada mea este în întrecere cu cea a lui Motoc Vasile. Nu vrem să ne dăm bătăii. Ar ride de noi. Mai ales că noi i-am provocat. Motoc are numai oameni cu experiență, pe cînd eu... Și aici facu un gest aproape involuntar cu mîna, care însemna mai degrabă o îndoaială.

— Ce, nu merge bine?

— Nu asta, dar mă gîndesc că față de oamenii lui Motoc, în scîdere, Pîrlig are o treabă s-o înlocuim cu eforturi și disciplină. Tactica, am văzut, e bună. Băieții au înțeles și ei. Am tras tare asnoape. Să vadă dacă am pe ce mă bîzîi. Și trebuie să recunoșc, — merge. Am opt băieți, unul și unul.

Dupa teiul cum vorbește, orînduindu-și dibaci cuvintele în fraze încheiate, bine gîndite, Păun Pîrlig pare om în vîrstă. Tot așa îi pare și dacă te uiji cum este ascultat, cum se cere părerea de către tinerii din turnătorie și cum execută aceștia îndrumările lui fără să-l iasă din cuvînt. Vîrstă lui Pîrlig? 25 de ani teimpîntîi. Toti membrii brigăzii sînt mai tineri decît el cu cel puțin 4-5 ani. Nu-i mare diferența de vîrstă. Pîrlig e un muncitor cu autoritate în sîrmătorie. Cînd inginerul Marcu Emlî i-a vreo măsură, se consultă cu Pîrlig. Dacă băieții au vreau necaz, cer — și părerea „șefului”.

— E grata fontă, Panait? îi strigă Păun cupătorului Panait Aurel.

Acesta din urmă îi face un semn conventional, ridicînd în aer un deget. Asta înseamnă că peste un minut începe turnarea. Operația cea mai grea din timpul unei zile de muncă. Fonta se toarnă de două ori în cele opt ore de lucru. Între turnări se alcătuiesc formele pentru piese, pentru sumedenie de repere necesare combinelor de cereale. De aici intră drumul sectoroarelor prelucrătoare, terminînd cu montajul. Dar, nu

e timp de pierdut. Clipele se succed repede, într-o tensiune nervoasă. Pîrlig aleargă dintr-un loc în altul, a gîlat, venită formele, repară oșă oamenii după nevoie. Masinile funcționează cu care se presează mecanic formele au amuți pentru un moment. Fiștîiul acela caracteristic nu se mai aude. Băieții au apucat furcile în care sînt fixate caiele și s-au prezentat la cupatoare.

— Dați! drumul! se aude comanda șefului de brigadă.

Făcînd stau pregătiți. Cupătorul Aurel Panait deschide drumul lichidului incandescent să curgă din burta cupătorului rulînt. Fonta maleabilă curge în suvoi, vie, fierbinte, nes-tîmpărată.

Comenzile se perindă rîspicate, scurte, precise. Făcînd sînt ochi și urechi la Pîrlig. Eu sînt neglijat cu totul. Stau într-un colț și admir dibăcia, iuteala umitoare și însulețoarea cu care acest mîncănuș de tineri mîmoși toarnă metalul, îi de ferme pe care mîntea omului nu e în stare să le ghicească. Cu atîi mai mult îmi crește admirația pentru ei, cu cît am aflat că uzina lor, față de anul trecut, și-a mărit planul de trei ori. Prea puțin sînt aceia care știu că belșugul ogoarelor în ultimii doi ani, de cînd combinate romînești au ieșit îr lanurile aurii, începe cu iialo de turnătorie a uzinelor „Semănătoarea”, situată undeva la marginea Bucureștilui, pe cheul Dimboviței.

— Ferește! Tipă din răspuneri Pîrlig lui lile. Nu vezi că sare fonta? Lăcări fonta are năbădă. Chiar în oala din care tinerii toarnă cu știu în formie începe să fiarbă, să scîrîneție orbit, să sară în lături, devenind periculoasă. Păun nu iartă însă nicio greșeală.

Deși nu vorbește pe un ton academic în asemenea momente de încordare, ba nici chiar prietenos, cum ar fi de așteptat, totuși cuvintele lui au o semnificație mai adîncă. Ele arată grija față de om. Numai că pe lile nu-i prea nimerise. Ilie Nicolae e cel mai tînar din brigada, harnic și tăcut, un gîmpe în inimă. De aceea îl făcîni s-a rusănit. Dar mai bine cu lăcări de decît cu o rană la picior sau o arsură pătoasă. Săturile lui Păun nu-s de lepădat. Într-un tîrziu Păun se întoarce către mine. Zîmbea. Părea tercîit.

— Azi am devenit recordman. Am turnat mai mult cu vreo patruzeci de tone. Pentru brigada noastră e o mare izbîndă. Niciodată n-am atîns cîtra de 330 tone turnate. Din prima zi am luat-o înaintea lui Motoc.

Și lîncidă m-a văzut oarecum nedumerit, a adăugat:

— Știi, tovarășe, nu există pentru noi, muncitori, o bucurie mai mare ca aceea a angajamentului îndeplînit.

Pîrlig mi-a povestit apoi despre felul cum au reușit ei să cucerească această izbîndă industrială de răsunet. Dar cîte mi-a vorbit în timp ce se pregăteau de plecare! De la el am aflat povestea închegării brigăzii, drumul spinos pe care l-au străbătut

Un om de prestigiu

paragină. Închegarea noii uzine n-avea urme. Oamenii înotau prin noroai, împingînd masinile aduse din greu colțuri ale Bucureștilui. Mai creu însă a fost cu oamenii. În noul colectiv, fiecare aducea o mentalitate, păreri și metode diferite. Și pe acest plan se dădea o bătălie aprigă. Dar și de astă dată oamenii nădejilor au fost comuștii. În vîltoarea acestor zile însulețite, tînrul Pîrlig și-a găsit și el drumul. Cu locu caldura tineretii sale, laome de lape mari, vitejești, s-a avîntat în nobila bătălie. Visurile au floriit, dorințele au întinerit, asternînd bucuria pe fața lui smeadă. Și dacă ceea ce vorîi spune despre eroul nostru însemnă prea puțin pentru întreaga uzină, atunci vom arăta că Păun Pîrlig este deoar o mică rotîdă din marea angrenaj.

— Anii au trecut. Cu necazuri și cu bucurii. Uzina creștea mereu. Cu ea oada creștea oamenii. Primele comăndări, apoi secretari-legatei i-au însulețit în muncă. Păun Pîrlig și-a făcut obicei să vină mai devreme la uzină. Oamenii au înțeles firea înfrîntă. O normă, o normă și jumătate, două. Da, Păun simțea acum limpede cît îi era de dragă meseria, cît de mult iubea el cocotul fontei în cupatoare, colectivul în care lucra. Și gasea în el puteri nebanuîte. Aceste puteri le-a simțit însă și con-

scoată din sărite pe „sef” și mai ales să le arate celorlalți cît e de isteț, s-a adresat vecinului.

— Cu cine vorbește acesta? Ia vezi ce vrea!

Pîrlig s-a supărat. După cum spunea el, nu putea să suferă „șmecherii”.

Lucrurile s-au potolit oarecum. Tudor, chiar dacă ațîșă, nepăsate, totuși a înțeles că nu-i merge. A doua zi, Pîrlig îr i-a luat în primire.

— Așa! El nu-mescose conștiințioși tu de mintuală: „Tu și cu Costică Voinea. Costică, după ce ia salariul, nu vîrte trei zile la lucru. Mie nu-mi convine să am asemenea oameni în brigada.”

— Vorbești despre brigadă ca și cînd ar fi a ta. E a sectorului!

— Și sectorul cine e? Nu-i format din noi? Nu-i așa, băieți? Se adresa Pîrlig tinerilor care se adunaseră roată, ascultînd sfăda celor noi. Și în numele brigăzii vă spun: bagați-vă mîntile în cap! Dacă vreți să deveniți muncitori respectați, tineri de prestigiu în uzina noastră, vedeți-vă de lucru, liți disciplinați!

Cineva i-a scotit la ureche lui Pîrlig să se scope de el. Spire surprinderii sfătuitorului, Pîrlig a răspuns categoric:

— Nu! De ce sîntem noi puși aici? Să lucrăm în cu oamenii.

În scurtă vreme, băieții lui Pîrlig au ajuns printre fruntașii sectorului.

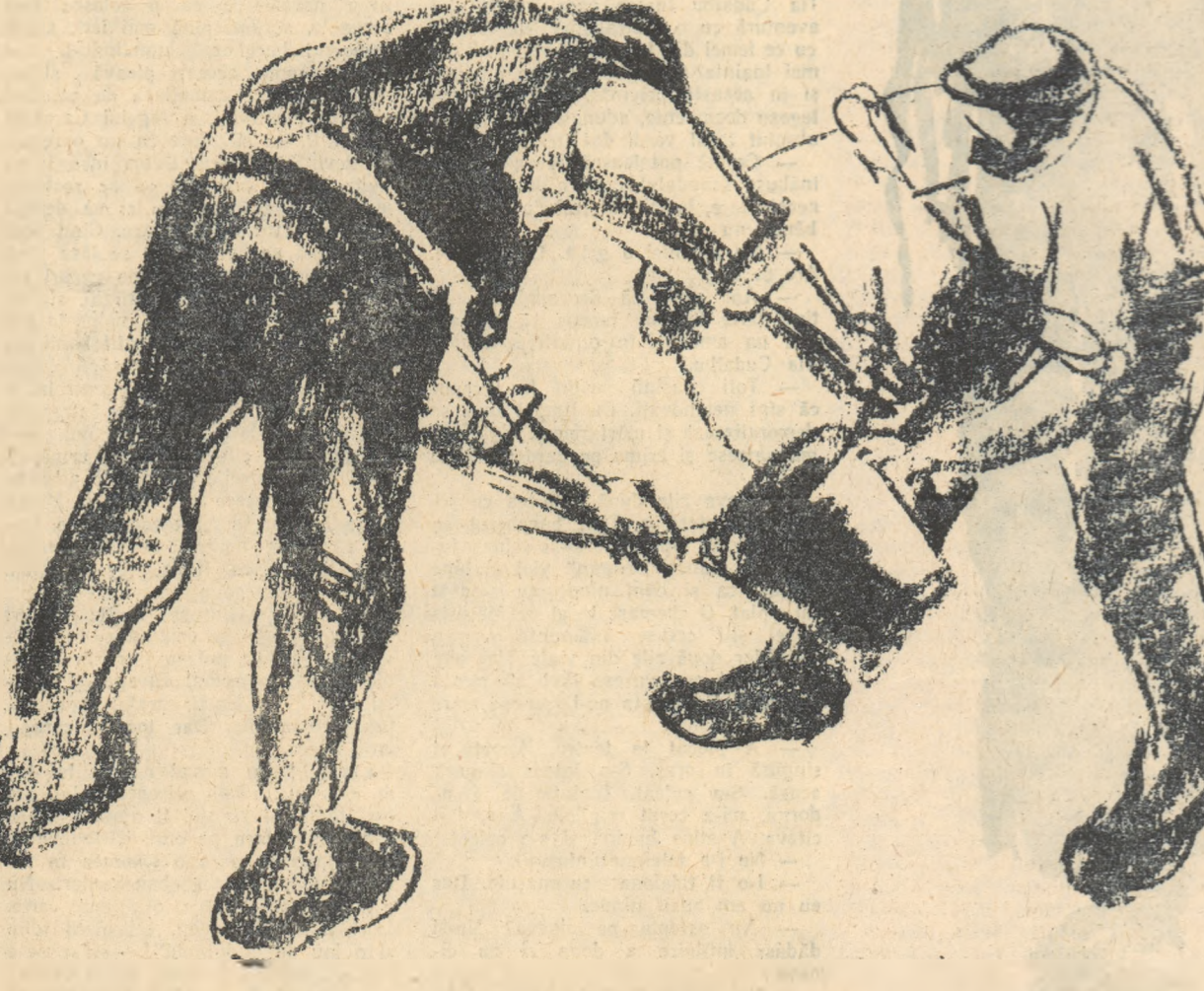
— Așa s-a încheat brigada noastră, îmi spunea, mîndru, Pîrlig, în timp ce ne îndreptam spre ieșirea din turnătorie. În luptă cu greii. Și să știți că întreaga noastră uzină a cunoscut acest drum. Iu și băieții mei sîntem doar...

Da! Pîrlig și băieții lui sînt o părțică dintr-un mare colectiv, o rotîdă dintr-un urias angrenaj. Nici o comparație nu depășește realitatea. Pîrlig m-a invitat să vad și alte sectoare ale uzinei. Am primit. M-a condus el. I mîntii așa pe alele înverzite, prin ursele hale, un lucru m-a izbit: tare mulți muncitori își ridicau sepele și li salutau pe însoțitorii mei. Remarca am făcut-o doar pentru mine.

Impresionantă este imaginea cu care rămîi în urma vizitării montajului. Aici se încheagă din mii de piese combinate, aceste mașini care asigură belșugul pînăntului. Drumetînd prin băragan, în această vară toridă, am văzut cum butul gri-argintiu al combinelor vibrează în marea lor înfrîntare cu holdele de pe cîmpurile înfrîntate. Metalurgii de la uzinele „Semănătoarea” au produs în acest an de trei ori mai multe combîne ca anul trecut.

M-am desprîjit de uzină într-un trîziu. Lăsam în urmă vutietul zăpădit, acea bătălie industrială îmbosilă sub care și pămîntul tremură cu supunere.

Vasile Căbucio

Ilustrație de CONSTANTIN BACIU

RADA CINIILE

CAP. XXXV

Bancherul și puica de drac

Stirea, împrăștiată cu mare zgomot de ziare, că artistul Tia Cudalbu de la Colos a fost asasinată prin otrăvire de bancherul Alion Drugan, surprinse lumea Capitalei și o umi.

Actrița murise cu zece zile în urmă. Atunci, la rubrica morților, ziarul publicase un anunț obișnuit în care familia Cudalbu și direcția Colosului aduceau la cunoștința publicului înțelarea subită din viață a Tiei Cudalbu în vîrstă de ani douăzeci și trei.

Se presupuse că actrița fusese bolnavă de inimă și că, necunoscutu-și boala, nu luase nici una din acele măsuri de prevenire pe care, în asemenea cazuri, medicii le recomandă cu stăruință. Scara se duse la teatru, fascinate sala cu frumusețea ei tulburătoare, se suise, aproape goală, în copacul plantat în mijlocul scenei și își cîntase cupletul:

Sînt o puică de drac,
Cocoșată-n copac,
Toată lumea-i a mea...

Culesse roșii de aplauze, bisase și se retrăsese în culise. Mai apăruse, cu întreaga trupă, în final. După spectacol fusese văzută mîncînd singură la Capșa. La ora unu și jumătate noaptea achitase nota de plată. Vehiculele încă nu circulau. Se lucra întins la adunatul zăpezii și la deschiderea de porți largi. Plecase pe jos. Locuia aproape, într-unul din blocurile noi și urile care se ridicaseră de curînd în jurul pieții C. A. Rosetti.

Portarul chemase liftul și o condusesse pînă la etajul III. O văzuse intrînd în apartament. Camerista, Măriuța Lupei — ardeleancă adusă la București și recomandată actriței de către bancher — o ajutase să se dezbrace și să se culce. Peste o jumătate de ceas o sunase și-i ceruse cutia cu migdale. Avea totdeauna migdale în casă. Ronfăise câteva, i se plînsese că e prost dispusă și o concediasse cu porunca:

— La noia să-mi aduci micul dejun. Dacă dorm să mă trezești.

De ce atât de dimineață, domnișor?

— Pentru că la douăsprezece avem un musafir.

— Cuonoșul Alion?

— Nu. Altceineu.

— V-ai certat cu cuonoșul Alion?

— Nu, Măriuța. Însă cuonoșul e prost dispus. Are necazuri cu familia. Are mult de lucru...

Măriuța Lupei se retrăsese fără s-o mai întrebe altceva. Povestea cu vizita de la ora douăsprezece a unui necunoscut nu-i plăcea. Fără îndoielă, ea, Măriuța, înțelegea. Duduia Tia

era îndreptățită să-i pună din cînd în cînd bancherului coarne. Era bătrîn mai avea și nevastă. Însă bancherul avea cheie la apartamentul Tiei pe care el-i cumpărase și i-i mobilase. Gețos, venea, deschidea și intra ca la el acasă la cele mai nepotrivite ore. În sfîrșit, dacă duduia voia să se certe cu bancherul, trebuia ei. Poate găsisse altul, mai galant. Ea se lipise de Tia și nu-i trădase bancherului nici una din aventurile trecătoare și ușuratic ale stăpîniei.

Dimineața, cînd îl adusesse cafeaua cu lapte, o găsisse moartă. Nu se speriasse — oamenii de la țară nu se sperie de morți — și nici nu-și pierduse firea. îl căutase cu telefonul la birou pe bancher. Secretara îi răspunsese:

— Domnul Drugan nu se află în București.

— Dar unde se află? îl caut pentru că trebuie să-i dau o veate.

— A plecat azi dimineață la Sinaia să-și vadă familia și să se odihnească.

— Nu mă duc cu vorba, domnișoră. Aici e Măriuța. Dă-mi, te rog, legătura cu domnul Drugan.

— Îți-am spus că e la Sinaia.

— Atunci caută-l dumneata acolo unde e și spune-i că duduia noastră a murit.

— Cum?

— Spune-i că duduia Tia a murit.

Secretara închise telefonul. Deși recunoscuse vocea Măriuței crezuse că e victima unei farse stupide. La telefon nu punea fi Măriuța ci altceva care îi cunoștea bine vocea și i-o imita.

Telefonul sună din nou. Secretara ridică receptorul. Auzi aceeași voce:

— De ce mi-ai închis telefonul? A murit duduia. Cheamă-l pe domnul Drugan la Sinaia și spune-i. Domnul Drugan nu ne-a dat niciodată voie să-l chemăm acasă. Aude cuoana și se supără.

Secretara, care tot se mai îndoaia, ceru adresa Tiei. Se repezi și controlă stirea. Văzu actrița moartă. O auzi pe Măriuța vorbind la telefon cu familia Cudalbu. Se întoarse la bancă, ceru urgent Sinaia și comunică lui Drugan vestea. Bancherul îi răspunsese:

— Roagă familia Cudalbu să trimită pe cineva la mine la Sinaia, să le dau bani s-o îngroape.

— Dumneavoastră nu veniți la București?

— Ce să caut? Sint ostent și vreau să mă odihnesc.

Familia Cudalbu nu izbuti să-i facă Tiei înmormintare fastuoasă. Zăpezile erau mari, timpul urit, cimitirul tocmai la dracu-n praznic, la marginea orașului. Publicul care o aplauda frenetic cînd se cățara cu sprinteneala în copac, ca o puică de drac, găsi că

noua actriță, scoasă din anonimatul figuratiei, care îi luă locul, e mai simpatică, mai plină de temperament decît răposata. Directorul trupei, după ce se lăsă cîntina, se uită la fata oacheșă, cîrî și nițelul buzață care o înlocuiește cu atita succes pe răposată și spuse:

— Noroc că a murit Tia. Altfel poate că n-o desoperam și n-o lansam niciodată pe Lala, Chiriac. Cu cîrî asta o să cîștig și mai mulți bani.

Cioclii o țîrî pînă la Bellu pe o sanie de sport. Săpîd cu greu pămîntul propării și-i pusese scîrîm într-o groapă puțin adîncă. De scîrîm însă slujbă trei preoți. Bătrînul Cudalbu îi făgădui moartea că la primăvară o va muta într-un cascu de marmură. Moarta nu-l auzi. De fapt, Cudalbu fu multumit. Din suma primită de la bancher pînă înmormintare îi rămase în pungă pînă la cea mai mare. Ci de spre camera lui. Avea să-i propună bancherului să-i construiască pe scoateala lui. Nu se putea ca Drugan să nu-i facă Tiei, după moarte, astfel de daruri.

Murise, asadar, Tia Cudalbu. Fosecse înmormîntată. Lumea începuse să se tîle cînd ziarul răspîndi stirea că actrița nu murise de inimă, așa cum se presupusese, ci otrăvită de bancherul Alion Drugan.

Bancherul fu arestat. Moarta fu degrozată și supusă unei amănunțite autopsii. Scandalul izbucni. Gurile începuseră să turuie.

— A otrăvit-o Drugan pe Tia Cudalbu?

— A otrăvit-o.

— Cu ce?

— Încă nu se știe.

— De ce a otrăvit-o?

— Din gelozie.

— A! Din gelozie. Dar cu cine îl înșela Tia Cudalbu pe Drugan?

— Cu mulți. Nici Dumnezeu nu le mai știe numărul.

La început ziarul anunțaseră otrăvirea pe un sfert de pagină. Văzînd interesul publicului pentru această crimă pasională făptuită de un om atât de bogat, atât de cunoscut și atât de învidiat pentru norocul lui în afaceri și pentru averea uriașă pe care o adunase în scurt timp, directorii ziarelor se năpustiră, ca niște corbi asupra unui hoit, asupra bancherului. În prima săptămîină făcuseră să apără în ziarele lor, reportaje pe cite o jumătate de pagină. Li se pîru puțin întinsească rezumatul pe cite o pagină întregă și începură să le înăpădoșescă cu fotografii. Reporterii de fapt senzatională auură de lucru. Viața bancherului asasin fu vînturată sub toate aspectele ei din cea mai fragilă copilărie. Se vorbi de părinții și de bunicii bancherului. Se scoro-ciră arhive și acolo unde nu se găsiră documente se falsificară și se publicară. Fu fotografiată casa în care se născuse — o colibă fărîncească pe jumătate dărîmă — și palatul din parcul Filipeșcu pe care îl locuise pînă în momentul arestării. Fotografii fură publicate una lîngă alta. Dede-subul fotografiilor scria: „Din această colibă a plecat Alion Drugan. Pe în acest palat a ajuns bancherul. Pe ce căi și cu ce mijloc? Rugăm cititorii să aibă răbdare. Le vom derula toate la timp și pe rînd”.

Concomitent cu filmul vieții bancherului Drugan se desfășură în paginile ziarelor și filmul — mult mai scurt însă tot atât de palpitant — al vieții Tiei Cudalbu. De unde plecase Tia Cudalbu în lume? Cum învățase? Cît învățase? Unde învățase? Cine îi descoperise talentul? Cine o adusesse în teatru? Cine, cînd și pentru care motive o lansase și o ajutase să devină stea?

În lumea plecase din casa circumarului Marin Cudalbu. Unde se afla circumul lui Marin Cudalbu? Cum arăta? Vedeta asasinată de bancher stersese sau nu teigheaua în copilăria ei? Musterii îi servise? Are s-orii? Cite? Nu curva mai avea și frați? Cui se ocupau surorile? Dar frații? Dacă acești frați erau oameni onorabili cum de acceptaseră ca sora lor să se prostitueze cu o căzătoră ca bancherul Alion Drugan care trecuse de cincizeci de ani?

Aventura bancherului Drugan cu Tia Cudalbu fusese oare inițiu lui aventură cu o teatralistă? Nu. Atunci cu ce felul din teatru trăise bancherul mai înainte? Să aibe răbdare publicul și în această privință. Reporterii culegeau documente, adunau fapte. Totul absolut totul va fi dat în vînt.

— Ca să potolească presa și să înăbușe scandalul care a izbucnit pe neașteptate, bancherul trebuia să verse bănel, nu glumă.

— Nu am nici o grijă. O să verse. Are de unde.

— Am auzit că deocamdată se fine tare. Susține morții că nu are nici un amestec în otrăvirea actriței Tia Cudalbu.

— Toți asasinii susțin la început că sint nevinovați. Cu timpul însă se demoralizează și măturîsesc. Unii mai măturîsesc și crime pe care nu le-au făcut.

La citeva zile după moartea cu totul neașteptată a Tiei, bancherul se întorsese în București și-și reluasă lucrul la „Banca Drugan” vioi și bine dispus, ca și cum nimic nu s-ar fi întimplat. O chemase la el pe Măriuța Lupei și-i ceruse amănunte asupra ultimelor două zile din viața Tiei, zile în care el nu avusese timp să treacă s-o vadă. Camerista nu-i spusese mare lucru.

— A plecat la teatru. A mîncat singură în oraș. S-a întors singură acasă. S-a culcat. Înainte de a adormi, mîna cerut migdale. A ronfîit citeva. A stîns lumina și s-a culcat.

— Nu i-a telefonat nimeni?

— I-o fi telefonat, cuonoșule. Dar eu nu am auzit nimic.

— Nu aștepta pe cineva? Nu-și dăduse întîlnire a doua zi cu cineva?

— Nu, ferească sîntul, cuonoșule. Aș fi auzit. Aș fi știut. Și dacă ești fi știut, v-aș spune.

Incepuse să plîngă și să se vâleie: Ce mă fac eu, acum? Unde mai găsece cu acum o stăpînă atît de bună, atît de darnică?

Bancherul îi înmînase un plic pe care-l fîșuse pîregăt sub mapa de pe birou.

— Ține, Măriuța... Niște bani. Șterge-ți lacrimile cu ei. Și după ce-ți ștergi lacrimile, cumpără-ți un bilet de tren și du-te acasă, în Ardeal. Cumpără-ți o casă și măria-te.

Măriuța luase plicul. îl scîrîtase mîna bancherului și apoi se uitase la el și îi spusese:

— Vă mulțumesc, domnule. Dar de ce să mă întorc, la țară, în Ardeal? Dacă e vorba să-mi cumpăr casă, eu zic că e mai potrivit să-mi cumpăr aici, la București.

— Cum vrei, Măriuța...

Măriuța Lupei învășe multe de la Tia. Cele mai multe însă din cite știa nu le învășe de la nimeni. Le știuse din totdeauna. Cîntări încă o dată plicul în palmă și-l iscodi pe bancher:

— Oare, cuonoșule, mi-or ajunge? Drugan, cîrîna între timp îl fugise gîndul în altă parte, o întrebă:

— Ce să-i ajungă?

— Bani, răspunsese prompt Măriuța. Oare mi-or ajunge să-mi cumpăr casă la București și să mă mărit?

Bancherul sună, scrise ceva pe o bucățică de hîrtie, i-o dete secretarei și zise:

— Acum.

Depă citeva clipe, care se scursoră greu pentru că și bancherul și Măriuța făceau, secretara se întoarse cu un plic. După plecarea secretarei, bancherul îl întinse Măriuței:

— Poftim. Și să stăpînești stătoasă casa pe care o să-ți cumperi la București.

— Mulțumesc, cuonoșule.

Măriuța se trase spre ușă, repede, temîndu-se că bancherul s-ar putea răzgîndi și i-ar soune să-i restituie banii. Bancherul îi zise:

— Ascultă, Măriuța, dacă vine și te întrebă unul sau altul cite ceva despre dudua Tia ori despre mine, ține-ți gura. Am mulți dășmani. Nu le face pe plac.

— Am înțeles, cuonoșule.

— Am uitat să te întreb: tu, tot acolo stai la dudua?

— Vai, domnule, nu! Stau deocamdată la o prîntenă a mea de pe Vasile Lascăr care stăgese la domnul baron Ciutacu. Îl cunoaștea dumneavoastră pe domnul baron Ciutacu.

— Dar pentru ce ai plecat atît de repede din casa dudui?

— Nam plecat de voie, ci de nevoie, domnule. După ce duduia Tia a murit — Dumneazu s-o ierte! — că a fost greșit de bună cu mine — a venit familia, a luat-o și a îngropat-o. Și de la cîntina Cudalbu s-au întors acasă la dudua. Mi-au scotocit ba-năpădă-mă-mă cîntin și în sin și m-am...

— Ce să la faci! Așa sint oamenii, Măriuța. Cumpără-ți casă și s-o să te mai dea mamei afară din ea.

— Domnule, spune Măriuța, uitasera ceva. Noaptea, cînd s-a culcat, duduia mi-a spus că a doua zi la prînz o să primim un domn în vizită.

— Și i-ai primit?

— Nu, aveam cum să-l primim. Duduia Tia murise peste noapte.

— Nu i-a spus cine era domnul acela?

— Nu m-a spus. Însă eu cred că s-ar fi putut să fie un bărbat tînr, înalt și blond, cu mîstăcă gîlbuiă care a trăit mult timp în Turcia și care-i trimisese dăduii cărți poștale de la Istanbul.

— Sîu sau bănuți?

— De stît nu știu nimic. Bănuți.

— De unde și se trage bănuiala?

— Gîm de o lună nu ne mai venea nici o scrisoare din Turcia. Am întrebato pe dudua: de ce nu ne mai scrie turcul, dudua? Ne-a uitat?

— Nu ne-a uitat, Măriuța. S-a întors în țară. Într-o zi, cînd o fi plecat cuonoșul Alion, o să-l poftim la noi.

Pe Drugan îl mușcă de inimă mai mult curiozitatea decît gelozia. Cine ar fi putut să fie omul care îl scrisese Tiei din Turcia? Și pentru ce Tia lui vorbise niciodată de omul acela cu cîntina, probabil, dacă nu ar fi murit, l-ar fi înșelat? Nu fusese niciodată sentimental ci numai orgolios, ambițios, doritor să parvină, să devină bogat și puternic. Devenise bogat. Prin bogăție devenise și puternic. Nu luase și nici nu avea de gînd să ia vreadă parte, direct, la viața politică a țării. Însă prin biroul lui se perindau zilnic demutali, foști deputați și viitori deputați, miniștri, foști miniștri și viitori miniștri. Toată această pleavă politică pe care o disprețuia, o plătea și cînd avea nevoie de ea o folosea fără scrupule, slujbe, pînă mai ieri, statul democrat burghez, jumîndu-l. De citeva vreme, accesori pleavă și-șea dictatura, unor camuflată de partidul unic al Frontului, a regelui Carol al II-lea. Putea să ajute ca un oarecare să devină ministru. Putea însă și să ajute ca un ministru să se rostogolească din scaunul său și să devină repede de tot un oarecare. Cînd voia să corupă pe careva, nu se lăsa pînă nu-l corupea. În asemenea cazuri nu se uita la bani. Că mai țîrziu, slujinduse de omul corupt și împins în sus își scoate înzecit sau însușit banii investii, era altă poveste.

Prin „Banca Drugan” controla o sumedenie de industrii, de întreprinderi și case de comerț. Războiul, care izbucnise cu citeva luni în urmă, îi stîmpeșe afacerile pe care le avea în curs de executare cu Franța și Marea Britanie. Dar se redresase repede. Italia rămăsese neutră. Se mai puteau face afaceri cu Italia. În Elveția, Elveția rămăsese aceeași oază de aur și de liniște a Europei. Multe măriuri puteau ajunge la destinație prin Elveția și dostule puteau intra în România prin intermediul Elveției. Îl trezura să aibă numai curajul să fînănteze schimbările. Dar tocmai curajul nu-l lipsea.

Curajul! Nu numai munca lui îndîrjită, nu numai pricepera lui deosebită, ci și curajul îl ajutase să se ridice la averea pe care o deșina și la situația pe care o stăpînea în lumea de rechină a bancherilor. Nu o dată jușe totu pe o singură carte. „Ori cîștig cit vreau, ori pierd totu cu o iau de la început”, — își spusese deseori. Jocul îl interesa și-l și vrăjea. Îl plăcea să le dovedească tuturor că lui îi mergea minunat mîntea și că niciodată calculele lui nu erau gre-

șite. Afacerile cele mai îndrăznețe îl reușiseră. De ce nu i-ar reuși și altele, în continuare? Bătea în lemn. Pînă acum Dumnezeu îl ajutase. Avea să-l ajute și de aci înainte.

Din cauza curajului avusesse însă și un moment greu în care era cît pe-aci să piardă totul.

După întoarcerea sa în țară și urcarea pe tron, Carol al II-lea începuse o mare acțiune pe două planuri.

Pe plan politic urmărea să îmbrăucească și pînă la urmă să sfîrșire vechile partide politice. Odată sfîrșimate, să culegă cioburile lor și să închege un partid unic, de tip fascist, pe care să-l conducă prînz-înterpus supus și docil.

Pe plan economic, Carol al II-lea urmărea să ajungă bogat. Mai bogat decît înaintași săi, celălalt Carol și Ferdinand.

Vechile partide politice se sfîrșirase. Din cioburile lor își făcuse partid. Îmbrăcase în uniforma Frontului nu numai oamenii de serviciu și funcționarii, ci și Consiliul de ministri. Peste comunistii aflați în pușcărie în vara lui 1930 — anul în care se întorsese din exil — aruncase și mai mulți comunisti.

Își împlinise în bună măsură și celelalte proiecte. Pînă către sfîrșitul lui 1930, cînd se petrec cele povestite aci, nu se afla bancă în țară la care Carol al II-lea să nu aibă acțiuni, nu se afla industrie sau casă de comerț din cîștigurile căreia regele să nu-și a partea leului. Ministerul Economiei Naționale, Ministerul Finanțelor, Ministerul Agriculturii, Banca Națională erau încredințate celor mai docili slujitorii ai săi. Beneficiile uriașe, care îi reveneau regelui din participarea sa masivă la exploatarea și jeluirea bogățiilor țării, erau schimbate de oamenii săi de la Finanțe și Banca Națională în dolari și în franci elvețieni, în lire engleze și în coroane suedeze și depuse la loc sigur în neutra Elveție. Trimisi speciali îi cumpărau regelui moșii în țările Americii latine și-î Investeau o parte din capitaluri în marile industrii apusene. Presupunca că va veni un timp în care va fi nevoit să-și ia tălpășita.

Cu toată inteligența lui care pînă atunci nu-i jucase nici o festă, bancherul Alion Drugan nu pricepuse, de la început, cu ilimpzece, ceea ce urmărea Buzatul. Profitase de incurcăturile în care se băgaseră frații Hușanu, proprietarii marii fabrici de postav din Hușani — încercaseră să scoată prin contrabandă, afară din țară, o uriașă cantitate de aur și fuseseră prinși — și le cumpărase fabrica. Simburăș, om al palatului, îl poftisă la masă. Cînd ajunseseră la friptură, îi puse problema:

— Trebuie să-mi dai pentru rege 25% din acțiunile fabricii Hușan și care

au intrat de curînd în posesia duml-tale.

— Pe gratis?

— Regele nu plătește nimic.

Pe Alion Drugan îl apucase durerea de cap. Păise.

— Stai! Încă nu pîli. Nu e numai atît.

— Ce mai vrei?

— Pentru Urdăreanu 10% și 15% pentru dudua Lupescu.

— Și dacă nu dau?

— Acum nu și se întîmplă nimic. Însă pentru viitor apropiat nu-ți garantez nici averea, nici libertatea.

— Bine, dar... Trăm într-o țară...

— Da, trăm într-o țară în care nu peste mult timp regele va ajunge, cu concursul mamelișilor politici, la dictatură personală. Și atunci, o să dai neică, fie că vrei, fie că nu vrei. Așa că mai bine, dă la timp.

Ar fi trebuit să cedeze. Se trise în el însă o încăpăținare fărîncească, dură, care îl făcuse să tărăgîneze și să se tocmesească. Buzatul nu uitase și nu-l iertase. La unele recepții de la palat evita să-l invite. La altele îl invita pentru a-i da peste nas de față cu alții.

— Pe dumneata, domnule Drugan, nu te poțese la partidele mele de poker. Dacă s-ar întîmpla să pierzi cîinci lei, ai fi în stare să plîngi după ei cîinci ani...

— Majestate...

— Lasă că știu eu. Dumneata ești galantom numai cu femeile. Am auzit că te dedai la desfrîuri.

Se schimbase în două rînduri uniforma militară. Fabrica Hușani primise o cantitate neînsemnată de comenzi. Cu ocazia înfîințării partidului Frontului care trebuia să-și îmbrace membrii în uniforme, fabricii Hușani nu i se repartiză, la început, nici o comandă. Alion Drugan alergase la palat. Oferise acțiuni în plus. I se repartiză fabricii Hușani o cotă oarecare. Cîștigul era departe de a acoperi prețul acțiunilor oferite palatului. Alion Drugan înțeleșe că Buzatul încă nu-l iertase. Îl trimise dudui Lupescu cadouri. Cadourile fură primite dar Lupeasca nu-l invită nici la dejunurile, nici la ceariurile ei.

După ce plecase Măriuța Lupei, bancherul se adîncise în lectura unor oferte. Suridea și vorbea singur:

— Imbecilii aștia mă cred naiv... Intrase secretara și-i spusese:

— Domnul Marin Cudalbu... Vă roagă să-l primiți...

— Ce mai vrea și măgarul ăsta?

— Spune că vrea să vă mulțumească...

— Să intre. Pentru două minute.

Îmbrăcat în negru, cu barba nerasă, cu cravata de doliu, Marin Cudalbu intră, se repezi, ochii broiul și-l îmbrăbișă pe bancher:

— Aloane, taic, Aloane, fiule, ne-a lovit mare nenorocire. Am pierdut-o pe Tia. Am rămas fără Tia.

Bancherul rîbdă cu greu îmbrăbișă-

SINTAMARE

și cei cinci sau șase oameni care veniseră între timp și așteptau în biroul secretarei să fie primiți de bancher.

— Mi-ai omorât fata, domnule Dragan. Mi-ai omorât fata. Mi-ai asasinat fata.

Întind la bancher, Cudaibu se gîndise să-i mulțumească pentru banii trimiși cu ocazia înmormîntării, însă băgase de seamă că bancherului nu-i convine vizita și că vrea să i-o refuze. Își spunea în gînd: „Cu fata mea îl plăcea să stea. Eu îl plăcuse. Să-l frec niteles”. De afirmatia „dumneata ai ucis-o pe Tia”, după ce o rostise, se mirase singur cum de-i scăpase din gură. Uriețul lui Dragan îl făcu să creadă că, intr-adevăr, ar fi fost posibil ca bancherul să-i fi ucis, pentru un motiv sau altul, fata. Dacă nu o ucisese pe Tia, pentru ce se speria Dragan de cuvîntul pe care el îl aruncase din inimă? Îi repetase învinuina din ușa, într-adevăr, și la rece, s-o mai audă și alții și să vadă cum mai reacionează bancherul.

Plecă de la bancher. Nu se lasa pe loc la circulația, așa cum plănuise cînd plecase la drum, ci se îndreptă spre una din micile casele din preajma Bursei. Ceruse ca să zărească. Cealaltul îl uitase și se răcase. Cînd își adusese aminte de el, îl gustase și nu-i plăcuse. Răfisoase teancul de zăre și fusese nemulțumit că nu găsește decît puține și searbade știri despre război: „Ce fel de război e acesta? Nemții stau pe loc. Franțuții stau pe loc. Englezii nu se mișcă. Dracul să-i piestene. Nu mai înțeleg nimic”.

Întreie mult cu ochii asupra rubricii „Curierul judiciar”. Divorțuri. Încercări. Furturi. Știri. O crimă.

Bancherul Alion Dragan se speria la zăre învinuiri lui. Știa și se gîndea. „Dragan e un om aproape bătrîn. Dacă are opt sau zece ani mai mult decît mine. E un cumpănit, chibzuit. Averea e puțin și și-o face singur. Asemenea oameni sînt rari. Are putere. Face ministri. Cîștigă cît vrea. Are și familie. Ce interes ar fi avut un asemenea om, cu o asemenea situație, să-mi ucidă fata? Tia nu-i lăbea. Îl acceptase. Trăise cu el. Dragan o împulse de bijuterii. Îi cumpărase și-i mobilase un apartament în centru. Dacă Tia ar mai fi trăit, desigur că Dragan, din simțabilitate, pentru că și din orgoliu — să vadă lumea că țineau frumoasă are el, om în vîrstă — i-ar fi cumpărat mașină, i-ar fi cîștigat vila la munte și vila la mare, ar fi asigurat-o împotriva sărăciei. Tia însă nu avusese noroc. Murise subit. Subit! Aici era clement. Actrița Tia Cudaibu de la Teatrul Colos murise subit. Această moarte putea fi speculată de el, tatăl moartei — de ce tatăl moartei? tatăl asasinatului — împotriva bancherului Alion Dragan”.

Din inima lui, bătrînul, ostentiv și nu pe deplin ticălosit, răsări o întrebare:

— Tată Cudaibu, nu ești sigur că Dragan a ucis-o pe Tia. Atunci cum o să poți dumneata să învinuiești un om de o crimă pe care nu a lăptuit-o?

„Bine, își spuse Cudaibu, direct bancherul Dragan nu mi-ai omorât fata Dar indirect? Indirect mi-ai omorât-o sigur. Dacă Dragan nu s-ar fi jîmuit după Tia și nu ar fi convins-o să devină fiutoarea lui, fata s-ar fi încurcat cu alt bărbat care i-ar fi creat alte condiții de viață. Bărbatul acela ar fi fost atent cu sănătatea ei și atunci... Atunci fata ar trăi. Tia nu ar fi murit. Asta era una. Mai era însă la mijloc și altceva.”

El, Cudaibu, o creștuse pe Tia. Ca pe o floare curată o creștuse. Și de frumusețea Tiei se bucurase, ca un porc bătrîn ce era, bancherul Dragan.

Era drept?

Nu era drept. Bancherul Alion Dragan era un om putred de bogat. Faptul acesta nu-i nega nimănui. Nu-i nega nici Dragan. Bancherul se bucurase de frumusețea și de tinerețea Tiei, și făcuse Tiei câteva cadouri însă pe el, Cudaibu, tatăl Tiei, îl lăsase să se zăhări în lipsuri.

— Era drept?

Nu era drept. Avea doi băieți, doi frați ai Tiei. Cel mic, Colbert Cudaibu, nici nu învățase cine știe ce carte. Spăna teigheana bodegii. Servea țuici și pahare cu bere musterilor — hamal din pușca, oțet cu cobilțete, vințozii de prin magazine.

Se gîndise vreodată bancherul să-i facă o situație lui Colbert Cudaibu, care era fratele Tiei, de a cărei frumusețe și tinerețe se bucura? Nu.

— Era drept?

Nu era drept. Cu chiu, cu vai, Dima Cudaibu ajunsese inginer. Lucra în petrol. La Cîmpina. Cîștiga cît să nu moară de foame. Bancherul Dragan era amestecat și în afaceri de petrol. Avea cuvînt greu în lumea petrolistilor. Un singur cuvînt al lui Dragan ar fi făcut din inginerul Dima Cudaibu om cu stare.

Aruncase bancherul Dragan un asemenea cuvînt? Nu. Și totuși Dima Cudaibu era fratele Tiei de care... Dar el, Marin Cudaibu, mai avea două fete. Loti avea șaptesprezece ani. Miica nouăsprezece. Nici una nu era frumoasă. Toată frumusețea căzuse — așa vrusese soarta — în cîntarul Tiei. Se gîndise bancherul Dragan la viitorul acestor două domnișoare Cudaibu, care erau totuși surorile Tiei? Nu.

— Era drept?

Nu era drept. Atunci... Atunci, dacă Dragan nu avusese inimă și nu se gîndise să ajute și familia Tiei să se ridice din sărăcie, pentru ce el, Marin Cudaibu, ar avea inimă? Pentru ce l-ar scuti el pe bancher de neplăceri?

— Era drept?

Nu era drept. Pentru ce el, Marin Cudaibu, ar avea inimă? Pentru ce l-ar scuti el pe bancher de neplăceri?

— Era drept?

Nu era drept. Pentru ce el, Marin Cudaibu, ar avea inimă? Pentru ce l-ar scuti el pe bancher de neplăceri?

cut, a fost otrăvită în noaptea de 3 decembrie a. c. de bancherul Alion Dragan cu care fiica mea sus numită întreținea de mai bine de doi ani raporturi mai mult decît amicale. Mobilă crîngi: gelozia. Fiica mea a fost înmormîntată la Bellu la 5 decembrie 2. c.

Comunicîndu-vă acestea, vă cer, domnule procuror general, să lăsați dreptate unui părinte nenorocit căruiu crima înmormîntării bancher Alion Dragan trebuie prin crîngi, să zăbovîm viața. Și va mai cer domnule procuror general, să deschideți ancheta și să ordonați ca trupul fiicei mele să fie deshumat. Se vor găsi dovezi certe ale crimei lui Alion Dragan.

SĂ TREBUE MARIN CUDALBU

Plecase la tribunal și ceruse să fie primit de procurorul general Pitroc.

Procurorul general Milica Pitroc era mareșal. Căzuse. Avea gura astară. Făcea o vrea-mă. Se strîmba și și zărea ocazie pentru. De bucurie că Derderian, șeful ministrului de justiție, îl introduce în post, își petrecuse noaptea în oraș. Seara se ducea la Teatrul Colos să-și vadă și s-o vadă pe Tia Cudaibu. La post se certase cu avocatul Bătrîn care se bănuia că toc cu noua vechi o introduce cu mâinile ca să-l înșelă și să-l înșelă pe Tia Cudaibu. În fond, Bătrîn avea dreptate. Însă el avusese o altă idee pentru Tia Cudaibu — se omorîa după blocul — și dacă rămasese nu ar fi rămas pe cîntarul lui Alion Dragan și-ar fi ales pe el. La Tia nu Dragan, se răfăcuse. Procurorul general Pitroc, și și el de ce se spăla în apă caldă, la chit ceva mai mult, că Dragan era obișnuit să-i sărăcească pe cei care înșelau în șarab. Îl puși pe Tia Cudaibu să se descurce în viața ei.

— Se adunase și i se pusese pe birou un teanc de doze pe care trebuia să le examineze.

— Sînt urgente? întrebă secretara.

— Nu tocmai. Le perieți curățenii și mîine.

— Laș-le țopăi acel. Poate lui vine chef de lucru mai tîrziu.

— Ah! putea primi pe cineva în audiență, domnule procuror general?

— Dacă e o cauză medicală, da.

— Nu. E un bătrîn care sîrăcece să fie primit. Sună că are să vă facă o comunicare extrem de importantă. I-am spus că sînt ocupat, că nu pot să-l scîrăcesc.

— Cum îl cheamă?

— Cudaibu.

— Nu curva e tatăl actriței care a murit de curind?

— Da.

— Introduce-l.

Crez că bătrînul Cudaibu îl va plăcuți cum crez că se plăcuți bancherul. Îl spunea secretara adînd întrebînd pe ce îl împingea curiozitatea să vadă cum arată la față tatăl acestor frumoși care fusese Tia Cudaibu. Bătrînul însă și înainte de a-l puși să se la loc, scoase plicul din buzunar, o despală și i-o înmîna.

— Plicul, domnule procuror general. Vă rog să-o citiți.

Procurorul general luă plicul și începu să-l citească. Cudaibu se miră. Îl învîrte pe Cudaibu să se așeze. Se instală și el la birou și cu înălțim de dată plicul. Apoi îl întrebă pe Cudaibu:

— Domnule, dumneata știți că ceea ce al scria aici e foarte grav?

— Îmi dau seama, domnule procuror general.

— Domnul Dragan nu e lătică. Ocupă o înaltă poziție în societate.

— Nici fata mea nu era lătică. Era o mare actriță. Îl se deschides în fața un viitor strălucit. Și totuși domnul Dragan mi-a ucis fiica. Mi-a otrăvit-o.

— Ce dovezi ai?

— Cer să ordonați ca trupul fiicei mele să fie deshumat. Să se facă analiza... Se va vedea că fata mea a murit otrăvită de domnul Dragan.

— Dar pentru ce ar fi ucis-o domnul Dragan pe Tia Cudaibu?

— Pentru că el și eu de lungă vreme, de mai bine de doi ani, am avut raporturi mai mult decît amicale. Mobilă crîngi: gelozia. Fiica mea a fost înmormîntată la Bellu la 5 decembrie 2. c.

— Ce crezi, dragă domnule prim-procuror că eu s-a intimplat? M-a părăsit Cocaia. E a cincina nevasă care mă părăsese, domnule. Mă părăsese nemulțumit de mi înțeleg pentru ce.

— Plicul, domnule procuror general. Vă rog să-o citiți.

— Cînd va părăsi?

— Așeză, dragă M-a părăsit. A lăpăi cu Străduț. Cu Străduț, acela care dăna la Pitica neagră. Pe mine, înșelul al baronului și ministrului. Să mă părăsesc pe mine Cocaia pentru un cochec de bar? A? Ce spui, dumneata, domnule procuror general?

— Ce să vă spun, domnule ministru? Femeile! Așa sînt femeile. Eu personal le ador, le iubesc, dar de înălțim nu mă înșor.

— Ba eu o să mă înșor, dragă. A șasea cară o să mă înșor cu ea, dragă. Nu sînt obișnuit să trăiesc singur.

— În timp ce ministrul vorbea, Pitroc îl privea. Ministrul avea capul lungat, ochii, cu urechi căpășate și nas mare, boconat. Fata îl era lătică, gîlbăie și brîndată de adîncitate. Cel șalțez de anț pe care îl purta pe umeri îi îndoișeră ușor spinarea.

— Vă așez să aveți noroc în viitoarea carieră, domnule ministru!

— Norocul meu! N-am avut niciodată noroc. În literatură am mențiat să scriu: Pe urmele am mențiat să-mi creșc averea. Acuma, tocmai cînd plănușeam să scriu, am avut un accident. Și înșor voi da carul guvernului. Și dragă, dragă Pitroc, drag cu un bucu. Dar... la spumă-mă! Parcă vroia să-mi comorțic ceva urgent și important.

— Scuză-mă că m-am permis să vă deranjez însă mie, chestiunea cu care am venit înșor pare și urgentă și interesantă. Dacă am greșit în aprecierile mele, rog să mă iertați, domnule ministru.

— Zece ani ești dragă Pitroc. Un adevărat procuror general.

Pitroc îl puse sub ochii plicul și Cudaibu și spuse:

— Mă așeză acum un ceas. Derderian citi plicul. Sări ari:

— Dumneata știți ce mi-ai spus, Pitroc? Aveți mi-ai spus, domnule, aur. Procurorul general Năto în retragere:

— Trebuie să vă atrag atenția, excentrică că deocîndăți nu avem nici o dovadă. Bătrînul Cudaibu cu care am avut înșor de vorbă nu și înțelegă cauza decît pe presupuneri.

— Dovezi? De dovezi te plîng dumneata? Dumneata procuror general, nu se pare că începe să-mi pară rău să înșor păstrat ca procuror general. Dovezi, domnule, nu pot, justiția, trebuie să avem. Dovezi: că n-a otrăvit-o pe Tia Cudaibu trebuie să și procure bancherul Dragan. Și te asigur, dragă Pitroc, că o să-i fac foarte greu să și te procure.

— Atunci ce dispoziții lui dați?

— Deocîndăți, nici una. Dragan e puternic. Ca să apucăm de coarne un asemenea taur, avem nevoie de niște dezlegări de sus. Nevoie peste două ore.

Chemă secretara și o anunță că suspendă audiențele. Plecă. Și peste două ore fără cinci minute se întoarse radios.

— A venit domnul procuror general?

— Încă nu, domnule ministru.

— Cînd vine, îl introduceți la mine fără să-mi anunți.

Secretara — o fată voinică, oacheșă, sprîncenată — îl ajută să-și scoată paltonul înălțim. Îl luă și-l atîrnă în cuier.

Rămas singur, Derderian își frecă mințile și începu să se plimbe prin vastul birou. Avusese succes. Primul ministru alergase cu el la palat. Urdăreanu, căruiu îl expuseră problema, spuse:

— Majestațea sa tocmai a luat masa. E bine dispusă. Așa cum știți, bancherul Dragan îl este antipatic. L-a sprîncit cu bani pe Maniu să așeze Ardealul. Mai păstrează încă în jurul lui indivizi care nu aderă la Frontul O să-i facă plăcere să vă asculte.

Regule, după ce se constatău câteva minute cu Urdăreanu, îi primi.

— Datoria care nu e împlinită pe cine capăt nu e datorie împlinită.

— Plecarele le strînsese mințile cu vigoare. Pe drum, primul ministru îi spuse:

— Dragă Derderian, dacă ieși cu bine din afacerea asta, ești un om făcut. O să rămi, ca și mine, ministru pe viață al majestații sale.

— Numai să fină guvernul, ziseșe încet Derderian.

— Cum să nu fină, domnule? De ce să nu fină?

Primul procuror veni și secretara voinică îl introduce. Citi pe obrazul lui Derderian că nu numai hotărîrea de a-l aresta pe bancherul Dragan fusese luată ci și aceea de a-l condamna. Întrebă:

— Acum sînteți în măsură să-mi dați dispoziții, domnule ministru?

— Desigur, domnule procuror general.

— Ce anume trebuie să fac?

— Ceea ce e normal în asemenea împrejurări. Dai ordin să fie arestat Dragan. Și încredințezi cercetarea cazului celui mai bun jude-instructor pe care îl ai. Eu mă gîndisem la Tretin.

— Nici eu nu m-am gîndit la altul, domnule ministru. În afaceri de felul acesteia, Tretin nu are egal.

— Promiteți avansarea. Arestarea se face astăzi. Peste un ceas chiar, dacă se poate.

— Se poate. Chiar mai repede.

— Numai să nu fi plecat din oraș.

— Cudaibu m-a informat că abia s-a întors de la Sinaia.

— Cu atât mai bine.

— Să-i dai două perechi de palme acestui imbecil și să-mi trimiți alt cheiner care să mă servească. Vorbeste nîmbrat și-mi tăie pofta.

Marius dispăru cu cheinerul. Îl ceria. Trimise altul să-l servească pe Dragan.

Bancherului însă îi trecuse pofta de mîncare. Bău un sfert de pahar de vin, ceru să i se ia castronul cu homari de pe masă și comandă o turcească.

Gîndurile i se invirtă în cap. Se pomni punindu-i o sumedenie de întrebări. „Pe ce, dintre toate restaurantele din București — erau atîtea! — aieșese el tocmai Capsa, adică restaurantul în care -mîncase ultima dată Tia înainte de a muri? Și cum se făcuse de grășie neocupat, în tot restaurantul, tocmai masa la care mîncase Tia ultima dată în viața ei? Desigur, nu putea fi la mijloc decît o întâmplare. O întâmplare stupidă ca multe alte întâmplări stupide. Pentru ce însă îi căzuse lui să fie servit tocmai de cheinerul care-i servise, în acest restaurant și la această masă, ultima cîntă Tiei? Și de ce cheinerul — care cunoștea discreția — îi spusese hodonoc-tronoc ceea ce spusese? Și toate aceste întâmplări stupide, care se înșeau la el, se desfășurau în chiar ziua în

— Homari. Pentru început homari și vinul de rigoare.

— Li aduseră vinul și un castron mare plin cu homari. Începu să-i deslăcă și să-i mînce. Cheinerul care sta înșepit lângă masă, gata să-i împlinească ordinele, deschise gura:

— Cucoane Dragan, știți, chiar la masa asta a mîncat, înainte de a muri, domnișoara Tia. Și chiar eu am servit-o.

Făcîndu-i această mărturisire, cheinerul sperase într-un bacșiș mai substanțial. Bancherul puse homarul deslăcă pe jumătate pe farfurie și-i zise:

— Cheamă pe Marius.

Directorul, cu obraz roșcovan și totdeauna bine ras, veni cu profesionalul suris pe buze:

— La ordin, cucoane Dragan.

Alion Dragan arătă cu degetul spre cheiner:

— Să-i dai două perechi de palme acestui imbecil și să-mi trimiți alt cheiner care să mă servească. Vorbeste nîmbrat și-mi tăie pofta.

Marius dispăru cu cheinerul. Îl ceria. Trimise altul să-l servească pe Dragan.

Bancherului însă îi trecuse pofta de mîncare. Bău un sfert de pahar de vin, ceru să i se ia castronul cu homari de pe masă și comandă o turcească.

Gîndurile i se invirtă în cap. Se pomni punindu-i o sumedenie de întrebări. „Pe ce, dintre toate restaurantele din București — erau atîtea! — aieșese el tocmai Capsa, adică restaurantul în care -mîncase ultima dată Tia înainte de a muri? Și cum se făcuse de grășie neocupat, în tot restaurantul, tocmai masa la care mîncase Tia ultima dată în viața ei? Desigur, nu putea fi la mijloc decît o întâmplare. O întâmplare stupidă ca multe alte întâmplări stupide. Pentru ce însă îi căzuse lui să fie servit tocmai de cheinerul care-i servise, în acest restaurant și la această masă, ultima cîntă Tiei? Și de ce cheinerul — care cunoștea discreția — îi spusese hodonoc-tronoc ceea ce spusese? Și toate aceste întâmplări stupide, care se înșeau la el, se desfășurau în chiar ziua în

ministru Firică îi propunea să finanțeze o societate anonimă care se înșelă în fața lui Dragan și spuse:

— Să mă scuți, domnule Dragan. Sînt judecătorul de instrucție Tretin de la Tribunalul Ilfov. S-a emis împotriva dumitale un mandat de arestare. În numele legii te declar arestat.

Alion Dragan începu să ridă:

— Pe mine? Să mă arestezi dumneata pe mine? Știi dumneata cine sînt eu?

— Da, știu, răspuse Tretin.

— Nu se poate, domnule.

— Ba se poate, spuse judecătorul. Am asupra mea mandatul de arestare. I-l arăt. Bancherul își văzu numele scris pe mandat.

— Totuși, nu se poate. Trebuie să fie o confuzie.

— Este posibil, domnule Dragan. Este foarte posibil. Însă te rog să ne urmezi. Dacă într-adevăr este o confuzie — și eu cred că e foarte posibil să fie o confuzie — o vom lămurii

— Aici.

Mormîntul nu era adînc. Groparii nu munciră mult. Ajunseră curînd la sicriu. Îi scoaseră. Patru ciocli zdrențăroși purtară sicriul pe umeri pînă la poartă. Drumurile se mai desfundăseră de zăpadă. Puseră sicriul în med într-o căruță soldie care îl duse, sub pază, la Morgă.

Se făcu autopsia cadavrului. Fiecutul moartei, spîina, stomacul, intestinele lura trimise laboratoarelor pentru analiză.

— Cucoane Dragan, vă poștește cineva telefonul din holul hotelului. Spune că are să vă facă o comunicare urgentă de la... de la Sinaia.

— Da, cucoane. De la Sinaia. Poate familia...

Alion Dragan stînsse țigara și se ridică de la masă.

Directorul Marius îl arătă coridorul.

— Pe aici.

Pe cînd mergea grăbit pe coridor se deschise larg o ușă de la un separeu și doi oameni îi barară calea și-l îmbrînțiră din întimplare prin ușa deschisă. Intrară repede în urma lui și închiseră ușa. Bancherul protestă:

— Domnilor, ce înșeamă asta?

Unul din cei doi oameni se inclină în fața lui Dragan și spuse:

— Să mă scuți, domnule Dragan. Sînt judecătorul de instrucție Tretin de la Tribunalul Ilfov. S-a emis împotriva dumitale un mandat de arestare. În numele legii te declar arestat.

Alion Dragan începu să ridă:

— Pe mine? Să mă arestezi dumneata pe mine? Știi dumneata cine sînt eu?

— Da, știu, răspuse Tretin.

— Nu se poate, domnule.

— Ba se poate, spuse judecătorul. Am asupra mea mandatul de arestare. I-l arăt. Bancherul își văzu numele scris pe mandat.

— Totuși, nu se poate. Trebuie să fie o confuzie.

— Este posibil, domnule Dragan. Este foarte posibil. Însă te rog să ne urmezi. Dacă într-adevăr este o confuzie — și eu cred că e foarte posibil să fie o confuzie — o vom lămurii

Părintele ministru Firică își aduse aminte că l-a făgăduit avocatului doctor Claudiu Pap un angajament într-un mare proces din Capitală, proces care să-i pună în valoare talentul și să-l facă cunoscut pe țară. Avea relații bune cu ministrul Justiției Derderian. Îl cunoștea pe procurorul general Pitroc. Cu judele instructor Tretin era prieten la catarâmă și chefulau deseori împreună. Îl cunoștea și pe asasin, pe marele bancher Alion Dragan care era ardelean de-al lor. Se gîndi să-și împlinească făgăduiala. Îl telegrafie avocatului doctor Claudiu Pap să vină pentru mai multă vreme în Capitală și avocatul veni. Îl recomandă doctorului Dragan, fratele bancherului, care se ocupa cu organizarea apărării bancherului în procesul care, fără îndoială, se pregătise.

Domnul avocat doctor Claudiu Pap era mare talent. Știu că nici baronul de Ilfov nu duse lipsă de talente, însă domnul avocat doctor are multe relații înșesite de mine: ministrul Justiției, primul procuror, judele instructor Tretin... Înțelegi, dumneata, domnule doctor într-un proces greu ca acesta, înculpatul are nevoie nu numai de avocați buni, ci și de avocați buni. Domnul avocat doctor Claudiu Pap e avocat bun, are și relații bune. Onorariul trebuie să-l despăguiească de ce pierde absent din Maramureș unde are mare clientela și în același timp să-i permită să trăiască pe un picior mare în București.

Tirgul fu încheiat. Din avansul asupra onorariului se înșepă și părintele ministru Firică.

— Te fac om, Claude. Te priocosec, Claude. Noi ardeleani, Claude, trebuie să ne avem ca frații.

Urdăreanu îl raportă regelui:

— Majestate, bancherul e vinovat. În măruntaiele actriței s-a găsit arsenic.

— S-ar putea să nu fie vinovat. Urdăreanu. O fi otrăvit-o altcineva. Dar aceasta nu are nici o importanță. În măsuri ca presa să facă zarvă multă, Tretin să-i pună pe Dragan în lășă-tură cu Simburas. Iar lui Simburas să-i dai instrucțiuni să obțină de la Dragan toate acțiunile „Hușanilor”. Mai schimbăm încă o dată uniforma armatei și întreaga comandă de postav o dăm fabricii „Hușani”. Fabrica poate să execute o comandă mare, nu?

— Poate, majestate.

— Simburas trebuie să mai obțină de la Dragan optzeci la sută din tot ce mai are bancherul.

— Dragan n-o să accepte.

— Să i se treacă pe sub nas posibilitatea achitării.

Urmîrind dezvăluirile din ce în ce mai senzaționale ale presei, lumea uită aproape cu totul de război. Nu se mai vorbi de concentrările masive care se făceau. Nu se mai vorbi nici de pregătirile militare febrile care se desfășurau la frontiera răsăriteană. Primăria fascistă trecu și ea pe planul al doilea.

Guvernul profită de împrejurări. Mări împozitul asupra salariilor. Preții produselor de larg consum cresc. Sărăcia se întinse și mai mult. Ziarele nu se mai ocupară de loc de fo

LA O ANIVERSARE

(Urmare din pag. 1)

Situa Oblonski, viața dulce de familie a Rostovilor și vorbe de spirit ale lui Biblin, după care s-a hotărât să întoarcă spatele acestei lumi ruginate, pentru a vorbi în numele tărânilor patriarhale pe care a îmbrățișat-o cu o înțeleaptă eufonie. Indrăgostit de viață și prin urmare îngrozit de spectrul morții jăduce, Tolstoi deosebea cu aproape cincizeci de ani înainte de propriul său sfârșit, distincția sufletească a tărânilor în momentul suprem, spre deosebire de jrica jocosă a nobilimii meschine („Tre morți”), cu o admirabilă pentru puritatea morală a muritorilor pământului, care avea să crească și să se adâncască în ultima parte a vieții sale.

Alegând una din tabere, devenind, cum mărturisește mai târziu, „asociații” acestuia, Tolstoi săvârșește acest act cu o neobișnută capacitate de a-și însuși mecanismul de gândire propriu tărânilor rus din vremea sa. Revenindu-i unul dintre primele sale volume, Cernșevski nu uita să sublinieze în 1857 că: „Tolstoi reproduce cu o măiestrie uimitoare nu numai aspectul exterior al vieții de toate zilele a sătenilor, dar și mult mai important, și concepția lor asupra lucrurilor”. Acesta pătrundea adânc în resorturile vieții tărânilor asupra vieții s-a accentuat apoi, până la contaminarea Minat de pasiunea sa pentru problematica socială într-o perioadă care se caracteriza prin iminența dispariției relațiilor feudale, Tolstoi s-a simțit dator să aleagă între sa și co-

forul negații al ființelor sale nepăsătoare împuritate mentalității tărânilor patriarhale. „Protestul milocant de tărâni și disperarea lor — iată ce s-a conștient în doctrina lui Tolstoi”, scria Lenin în articolul său „L. N. Tolstoi și mișcarea muncitorească contemporană”. În ceea ce privește sinteză zărmăteze tezele principale cu privire la prelucrare tezurilor tolstoian.

Protestul împotriva claselor vechi, osândite și a aparatului lor de stat, protest pe care autorul „Căutării lui” l-a redactat în termeni răscolitori. În conferența acestuia procuror genial laurii nemuririi. Disperarea izorită din incapacitatea de a pricepe cauzele răului și a distinge calea lui; condamnă la moarte sigură pleadoarele mistice și cugetările întunecate care poartă a ceeași semnătură.

Capitulat până la adânci bătrânețe de farmecul și culorile vieții, Tolstoi a trăit și a creat sub semnul tragic al unor căutări pentru care n-a găsit adevărate răspunsuri. În „Spovedanie”, Tolstoi orbeste la un moment dat despre „simțământul de spațiu și dureroasă singurătate în mijlocul unei lumi cu totul străine”, simțământ ce caracterizează existența acestui urias care a văzut cutremurat putreziciunea clasei sale dar n-a cunoscut bucuria cunoașterii forțelor întinse ale umanității. Cit de singur trebuie să se fi simțit Tolstoi pe măsură ce treceau anii, cit de chinător trebuie să fi fost izolațiile sale în „soluțiile” mistice pe care le-a formulat o dovedește și juga sa disperată din zorii zilei de 10 noiembrie 1910. Este probabil că în camera sa de la lasnaia Poliana s-au strâns în acea noapte la sfârșit de fapturi și călătorii bătrânul mag le-a dat nume și date personale. Pierre Bezuhov își va fi sters emoțional ochetarii cu un zimbet trist. Națasa va fi amintit despre eroul de afară, în vreme ce Platon Karataiev și-a primit prietenul cu o seninătate inopurtă. Levin a demonstrat poate zădărnica protejului de jug, în contradicție cu Nehtudov abia sosit din înfrigurata Siberia. Singur Fedia Prolovov cred că l-a privit pe toți cu un sentiment de superioritate. El știa doar bine că „în cercul în care s-a născut” are de ales între trei căi. Și poate că l-a amintit bolnavului hotărât să judecă, că cea mai de seamă este a doua: „să distrugi murdăria” devenind un erou.

V. Mindu

NOTE

Poeziile mai puțin cunoscute ale lui A. Viahuța

Semnalăm, în rîndurile de față, poeziile lui A. Viahuța publicate de el în diverse perioade ale vremii și care nu au fost reproduse în nici un volum, anume sau potuim. Dintre poeziile amilor de debut — încercări în metru elegiac-erotică cităm: D-voare G., publicată în „Lyra română”, an. I, nr. 11, 22 februarie 1880, p. 86-87; „Ah! cîntecul morții”, publicată în „Lyra română”, an. I, nr. 13, 6 martie 1880, p. 124. În aceeași perioadă tirgovișteană, între anii 1880-1882, A. Viahuța mai compune un sir de poezii, în marea lor majoritate tot de factură erotică, pe care le publică în revista locală „Armonia” și în Convorbiri literare (în această din urmă, multe fiind semnate cu inițialele A. V.) și în „Mina”. Omul și Dorul (Convorbiri literare an. XIV, nr. 3, 1 august 1880, p. 163); Dor de dragă și Pentru ocazia îmi răspoiat (Convorbiri literare an. XIV nr. 6, 1 septembrie 1880, p. 242-243); Și mă-ntror și Acroșii (Convorbiri literare, an. XIV, nr. 9, 1 decembrie 1880, p. 322-323); Ochi strălucitori (Convorbiri an. XV, nr. 1, 1 aprilie 1881, p. 40); La statul lui Ion Heliade Rădulescu (Timpul an. VI nr. 22, 25 noiembrie 1881, p. 2); Schișoara către un bătrîn (Armonia an. I, nr. 42, 2 mai 1882 și Convorbiri literare an. XVII, nr. 1, 1 aprilie 1883, p. 32 — interesantă pentru altitudinea satirică și critica a poetului); Albumul meu (Armonia an. I, nr. 22, 25 mai 1881, nr. 1, 1 februarie 1882). Tăra de pripas semnata de pseudonimul Mirmidon este publicată în Epoca, an. I, nr. 259, 4 octombrie 1885, p. 2. Poezia este interesantă prin faptul că reprezintă una din primele manifestări antimarxiste ale poetului, prevăzută în perioada dezbaterii și un Sonet (Viahuța an. I, nr. 3, 12 decembrie 1880, p. 9), prin mimice interioare de care îl introduce în volumul autumtor. Tot în Viena, pe care o căntă d-us-o, A. Viahuța și-a trăit încă o dată pe ocazia de a cunoaște astăzi. Cea dintâi, intitulată Cînd n-am ce scrie semnata de Mirmidon, este publicată în „Lyra română”, an. I, nr. 31, 26 noiembrie 1880 și o altă la adresa mîzgălișilor de hîrtie înfățișată în metru de o clipă, semnata tot Mirmidon (Viahuța, an. II, nr. 32, 3 decembrie 1885, p. 9) e o poezie de dragoste, semnata Sonetului mai sus amintit.

Teodor Virgolic

„Girmacii”

În cadrul paginii comemorative pe care revista „Căutării lui” a publicat-o cu prilejul centenarului Viahuța, o vîzută lumina literară și o poezie îndrăgite intitulată „Girmacii”. Aparținînd perioadei tirgoviștene a poetului (este datată 1881) ea a fost scrisă — așa cum se vede în comentariul lui Mihail Ciocan, care a comunicat textul — sub influența directă a Scrierilor a lui A. I. Emescu. Tînta eticului, vîntul, vîntul, vîntul, unele imagini chiar poarta puternică amprentă a scrierilor emesciene. Să nu uităm că dintr-o epocă vine Viahuța afirma într-o scrisoare către Iosif Naguzzi, dorința sa de a fi un discipol al marelui nostru poet: „Dacă-mintreaza nu greu va fi să cunosc pe el de mult înimi place și mă simț să fac o parte din ceea ce face în mare domnul Emescu... Imi va sluji de model acest mare maestru care își cunoaște alți de bine limba și, mîndra, o altă artistică gândire”.

Publicarea acestei poezii înădă, rămasă numai în cartonașul unui album de familie, care se pare că mai conține și alte texte interesante, vine să întărească în mai mare măsură celor care susțin că încă de la începuturile activității sale literare, Viahuța se simțea constant preocupat de problema relațiilor sale de vîrstă și că o noie scriere, puternic protestatară este evidentă încă de la cele dintîi manifestări sale artistice. Poezia „Girmacii” se învecinează în ansamblul celorlalte producții în versuri destinate simpatizantilor burghezi, apărute între anii 1881-1884 în paginile ziarului local „Armonia”. Cîntecul alea fiind reprodus și de publicații bucurștene, dar în orice caz uitate ulterior. Ne referim în special la „Mă vîntos înfrun nor” și „Scrisoare către un bătrîn”, poezii de factură romantică, conștientă însă de cele dintîi manifestări literare care făcuseră imposibil publicarea unora din ele în „Convorbiri literare”, unde poezii le trimisese.

Revista „Luceafărul” a avut deci o bună inițiativă tipăritor de acest text inedit, care lămurește și mai mult valoarea și importanța esențială ale personalității lui Viahuța.

Val. Dimbu

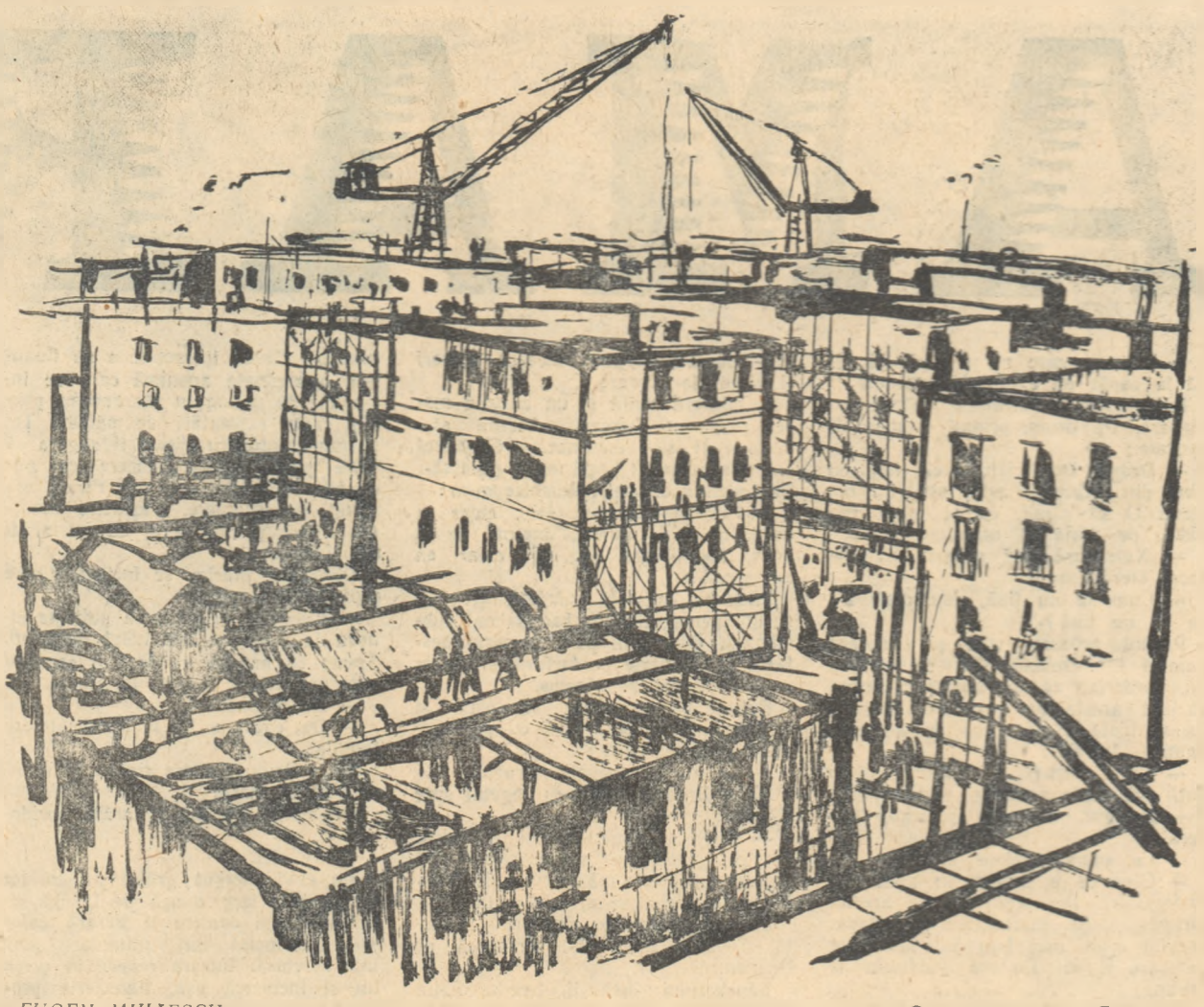
Intrebări

„Tribuna” a apărut o scriere intitulată „Mama” pe care o semnează Valeriu Varvar. Autorul, ne relatează cum se întorcea la casa părintească cu mama sa. Dar bătrîna care spăla rufe la riu nu îndrăzește să-și umblăreze feciorii întors în sat, pentru a nu-i murdări hainele noi.

Exact la felă mamei din poezia 122 Vasile Militaru care nu vrea să-și ducă pe covoroare flutur și zărnă domn la orăș. Fapt de care autorul este foarte furtiv și îndolator (și cite nu sint cele care năvălesc și artistice? Care este capabil să transmită mesajul în realitate? Noastre sau mesajul motiv semnificativ sau care îl prela cu îngenuitate.

Se presupune că aceste elemente înțelegătoare nu sînt la ea sau în „Tribuna” cînd a publicat-o „Mama”.

G. Dimișianu

EUGEN MIHAESCU „Construcții noi în Floreasca”

PENTRU REALISMUL SOCIALIST PERSPECTIVA REVOLUȚIONARĂ

(Urmare din pag. 1)

terial vii al lumii noastre particulare, ca un răspuns palpabil la o problematică permanentă, esențială a literaturii noastre.

Dialectica interioară a creației unor scriitori cu o îndelungată activitate cunoaște astfel un moment de salt. Că, utări vechi, întrebări chinătoare, descoperă în sfârșit calea unor dezlegări.

Toată opera lui Sadoveanu de dinaintea de 23 August 1944 e o tentativă eroică extraordinară de a găsi mijlocul prin care poate fi conservat — cum spune el — „depozitul de umanitate” al unui neam de păstori și plugari, amenințat cu înecarea de plughari, capitaliști, „Baltagul”, „Hanu Ancuței”, „Ostrovul lupilor”, „Noptile de Sin. ziene” sau „Tăra de dincolo de neagră”, sint cărțile unei civilizații paralele care, retrase în izolarea splendiferă a naturii, face un efort disperat spre a dura, spre a-și păstra întregi valorile omenești, pe care le mutlează fără cruțare lumea sălbatică a banului. Dar această formă de rezistență la alienarea capitalistă, oricîtă energie ar deslășura, rămînea condamnată de

istorie. Răzvrătirea eroilor lui Sadoveanu se frînge dureros. Île Simăncari pieră hăituit de jandarmi. Liță Floare se mistuia undeva în codru și lega nescrisă la lui Mehmet Calmacan trebuia, pînă la urmă, să se plece în fața hotărîrii autorităților judecătorești burgheze.

Cum putea folosi răzbi spre viitor omenia aceasta, fără să sacrifice tot ce avea mai bun în ea? Iată întrebarea veche, chinătoare, ridicată mereu de opera lui Mihail Sadoveanu o jumătate de veac și întrebarea careia îi aduc astăzi, în sfârșit, un răspuns cărți ca „Mitrea Cocor” sau „Nada Florilor”. Există o formă de viață adaptată și progresului și aspirațiilor celor mai firești ale omului! Există o cale pe care se poate ieși din întuneric și înapoieru nu cu prețul sacrificiilor omenești ci dimpotrivă! Și aceasta e calea socialismului, calea apucată de Mitrea Cocor sau de ultimul reprezentant al insularilor de la Nada Florilor, multiscrisul Cului, devenit învățăcel și prietenul muncitorilor revoluționar Alectu Tichigiuji. Cum se rezolvă contradicția între sufletul patriarhal, rural și mișcarea istoriei, cum întregiază umanitatea socialistă acest suflet împins

de civilizația burgheză într-o izolare tragică, într-o existență subterană clandestină, sint lucruri pe care, cărțile lui Mihail Sadoveanu, luminate de ideologia clasei muncitoare, încep să le a. râte, deschizînd pe tema unor preocupări fundamentale ale literaturii sale un capitol absolut inedit.

Și lirica lui Argeșu cunoaște o ipostază complet nouă în ordinea principalilor ei întrebări. Poetul „Psalmilor”, cîntărețul altor înălțări „emergare și prăbușiri amare ale minții omenești angajată în marea aventură a cunoașterii, izbutese să se smulgă grație concepției marxiste din dialogul înșelător cu divinitatea. Cel care se zbatea între „credință și tăgădă”, cel care cerșea — cum spune — să-l răstoarne cu arcul lui din cer pe Dumnezeu și împănă cu vulturi să-și jeluască tăria, cel care istoria de rugărilor răspuns izbucnea în imprecacii blasfematoare („În Paradisul Evei, prin pădure / Ca și în veștii triste de mai tîrziu / Gura ta sîntă, tot pămîntii știu / Nu s-a deschiș decît ca să ne-njurm”) dar și cel care constata umil că nu poate scăpa „din zarea mare: stepe” și aștepta zădărnice un semn al depărării.

măcar „un pui de inger”, înțelege acum că omul nu e făptura unui stăpîn de sus ci a muncii miilor sale.

Ideea aceasta revoluționară a materialismului dialectic face să explodeze în mii de jerbe luminoase lirica vizionară a lui Argeșu. Așa se naște „Cîntăre Omului”, istoria poetică născută re a ridicării sale în două picături, a desăvîșirii de umbră a primului cuvînt roșu, cînd în lume nu vorbea decît vîntul „cărare pe vechi” și vesnic călăreț, a formării simțurilor, a descoperirii focului și născocirii uneltelor.

Divinitatea se identifică în această imagine grandioasă cu forțele carbe ale naturii, ostile făpturii gânditoare și eforturilor ei de a-și stăpîni singură destinul. Marele dialog argeșian ajunge astfel la concluzia prometeică, a deslătării omului:

Cel ce făcuse lumea, Iehova sau Satan, Nu prevăzuse mintea și-n minte un dușman.

A scăpărat un fulger din coră și-nîmplare

Și fu decît și stîncă și legile mai tare De vreme ce modelul putuse-nțreg să scape.

Nesiștat de fiare, nemistuit de ape, De-acu pășeste ager că și-a ajuns totuna

De-te-or găsi mîntă și prigonii furtuna Și trășelul și marea, și crivățul, să piei:

Te vei lupta prin timpuri cu zeii de dumnezei, Ingrămădiți pe tine și poruncindu-ți: „Crede!”

Să-ți iure giuverul ascuns, ce nu se vede.

Într-un avînt sălbatic, te-ai dus pînă la stele.

Și te-ai întors, aprins, cu una dintre ele.

Că mîna îți arsece cu căre-ai scormoni

În jarul alb din cîmpul de sus, ești răsplătit.

Ai pus-o să răsără, să-ți ard-n vîntă A fost, biruitoare, înfîia ta răscoală”.

Astfel de salt în dialectica ei înterloră l-a trăit și creația regretatului Camil Petrescu, sub influența ideologiei marxiste. Băcuseu (în piesa și romanul) pe care scrierilor l-a consacrata) e — cum s-a mai spus — o replică dată întregii familii a eroilor săi fascinați de „joacă ieilor”. Dar e totodată învingerea unei dileme. Pentru că decenii de-a rîndul Camil Petrescu s-a zăhărit să iasă din acest imbecil ori intelectual și să renunț la ideile absolute care-i stăpîneau și a-tunci își părăsea — după el — însăși rațiunea de a fi conștiințele lucide ale lumii din jur, ori se lăsa condus de „ideile — ieie” și atunci realitățile vieții îl împingeau în fața unor antinomii tragice, insolubile.

Marxismul aducea însă aici o soluție limpede: identificarea intelectualului cu aspirațiile maselor exploatate și aspirurile nu poate veni în contradicție cu slujirea adevărului sau dreptății absolute, de vreme ce aceste mase se sint interesate prin orice condiție lor la eliberarea de orice formă a alienării umane. În cheltuirea generoasă, pasionată, pentru cauza poporului a democratului revoluționar de la 1848 și a cărturarului adîno pătruns de menirea sa, Camil Petrescu a descoperit un personaj capabil să însușească tensiunea nobilă spirituală a vechilor săi eroi, depășind-o însă totodată prin suportul concret istoric al idealului moral, social, prin armura inflexibilă a unor convingeri necilente în fața tuturor vicisitudinilor soartei. „Băcuseu” și „În om între oameni” conștitute astfel pentru dramaturgia și proza lui Camil Petrescu un punct de cotitură și pentru literatura noastră iarăși, un capitol nemăfîntînit în trecut. Exemplele se pot înmulți; nu e însă cazul să stăruim prea mult asupra lor. Importantă mi se pare concluzia.

Procesul însușirii metodei realismului socialist aduce în creația unor scriitori, care dominau prin personalitatea lor literatura romînă dinainte de război, o perspectivă revoluționară originală, surprinzătoare, tocmai pe linia dubiturilor, răsucirilor neputnicioase, întrebărilor lăseate fără răspuns altă dată.

Dar nouăteza literaturii noastre actuale apare și altfel. Aș spune că r mai izbitor. Există zone de vînt, raporturi și atitudini umane cu totul noi, generate de însăși dezvoltarea realității socialiste, și a căror revelație o aduce literatura ultimului deceniu. Multe din creațiile ei nu se delinesc numai ca un moment inedit pentru o categorie de preocupări anterioare ci pentru ansamblul chiar al problematicii noastre literare de pînă astăzi. Dar despre această problemă cer îngăduința de a vorbi în articolele următoare.

Tudor Viașu

Ovid S. Crohmalniceanu

ANTI-CIORAN

(Urmare din pag. 1)

Nici o acțiune, care va să zică... Care va să zică, nici o acțiune. Ai?

Comentatorul lui Cioran precizează: „Mai înfii și mai ales un lucru e admis: că nu sintem nimic”.

Poitețea ne împiedică să-l contra-zicem.

Cărțile lui Cioran se bucură de succes într-o anume lume. Fotografi în reviste, interviuri, drepturi de autor: nimicul rentează.”

Al. Mirodan

Comentariul final al lui Claude Mauriac, explicit totuși: „Mai tof autorii noștri (aliteratori, n.n.) urmează nebunia după exemplul lui Beckett sau al lui Beattie sau Chamisso, căutînd în stupefianțe ceva care să le tîină loc de nebunie”. Ce în seamă să șifșești cu o frază cu care trebuia să începi!

TITANUL

(Urmare din pag. 1)

carrea îndrăgitoare de suflete, spre lău mina de veghe.

„Multe din operele Titanului învecinatează cu anul din rosturile vieții și poate cel mai mare și mai nobil, e cîntărea necentenită a sufletului pe drumul dintre primul sinec și hîrjet. Și-și cai de cei ce nu-și cheltesc auștia această Viața lor e întinerie permanent, moartea lor un înspăimîntător chin”.

Lew Tolstoi a amurgit după ce și-a dăruit tot, toată așera morală și materială, după ce a ridicat zăbaterile oamenilor pe culmile minții sale geniale și le-a aruncat cu săgeți de aur, în eternitate. Încercările lui de a izbăvi umilții prin apăsarea la mîia și înflegerea răilor, au dat greșul firesc, s-au dovedit utopice; însă, pentru întinerirea veacului, munca lui a însemnat un pas înainte spre lumină, a slîrmit conștiințele cu întrebările teribile asupra lumii!

Eusebiu Camilur

STEFAN SZONY „Sudorfa” (fragmente de compoziție)

ALTARUL DIN PERGAM

Nici nu s-au împlinit bine trei ani de la restituirii comorilor artistice ale orașului Dresda și Uniunea Sovietică a făcut din nou să intre în proprietatea poporului german o avere fabuloasă — un șir întreg de tablouri, statui, obiecte de artă. Între acestea se află și „Altarul din Pergam”.

Prin colonada ei în stil grec, prin caracterul său monumental și prin basorelieful care acoperă cele două podestale țesute în afară, această capodoperă fără pereche a arhitecturii antice este unică în genul ei.

„Miracula mundi” Minunea lumii a exclamat un istoric de artă din Germania Occidentală când a primit vestea că Statul Sovietic a redat Republicii Democratice Germane „Altarul din Pergam”.

Într-adevăr, istoricii de artă situează această creație artistică a antichității, care a rămas până în zilele noastre, pe același plan cu clasicele șapte minuni ale lumii.

Miracula mundi — a exclamat istoricul de artă vest-german, dar admirația lui n-a fost stărnită de frumusețea construcției, de minunăția basoreliefului, de simpla deslășare estetică.

Dar de ce altceva? Nu cumva se va fi pierdut cu el, în sinea lui, în conștiința lui, o minune? Nu cumva o fi descoperit, în mod neprevăzut, calitatea lui de istoric al evoluției spiritului uman, că opera de artă poate avea și altă valoare decît „frumosul pentru frumos”? Nu cumva o fi prins de veste, tocmai datorită „Altarului din Pergam” că arta reflectă și conștiința socială, istoria societăților? Asta ar fi într-adevăr neobișnuit. Adevărată minune a lumii! Să îi băgăm de seamă oare că lupta zeilor cu Titanii este doar un simbol și o amenințare a

Cînd, în sfîrșit, se înalță toluși la Berlin, ca o comoră națională a poporului german și de istoria artei a întregii umanități, a venit la putere Hitler. Cei care, cînd azeau de cultură puneau mîna pe referință — fasciști — au dărimat-o. Referindu-se la pericolul „războiului total” (pe care el însuși l-a declanșat asupra omenirii) Hitler a smuls în 1938 basorelieful și statuile frontispiciului. Și din nou i s-a pierdut urma „Altarului din Pergam”. Marea masă a oamenilor nu șiau ce soartă a avut. Și acum, iată-l, s-a aliat din nou!

„Miracula mundi” — Așa o fi cunoscînd lucrurile și istoricul de artă din Germania Occidentală, tal? O, nu! Ca om de specialitate a avut cunoștința de fapt că ostașii sovietici au păzit „Altarul din Pergam” de distrugerea datorită războiului și că ceea ce a fost împrăștiat cu dispreț de fasciști a fost reconstituit din nou de savanții sovietici.

Dar atunci ce l-a făcut, la urma urmei, pe el, pe istoricul de artă din Germania Occidentală, să strige: „miracula mundi”? Nu frumusețea artistică a „Altarului din Pergam” l-a surprins și nici fondul istoric, nu trecutul zăcut al capodoperei i-a provocat minunarea și nici faptul că a rămas. Nimic din toate acestea, ci faptul că Uniunea Sovietică i-a redat poporului german ceea ce ei s-a cucerit.

De necrezut! Miracula Mundi! De neînțeles! Că doar el, istoricul de artă vest-german, are și el propriile lui experiențe. El știe doar, știe din experiențe cu totul recente că așa ceva nu se obișnuiește. Are el în privința aceasta o îmbelșugată colecție de exemple cu putere de dovezi din partea „alișilor” americani. Din partea soldaților de ocupație americani, care

au îngrămădit, smulgîndu-le din ramele lor, tablourile ăzătoare germane și au căutat cu preferință materialul intuitiv și statuile de lădă care ocupă loc puțin dar sint de mare valoare, pentru că încăpeau atît de comod în geamantanele olitelor.

Iar după aceea s-a găsit un american cu „spleen” care a numerotat cărămizile unui castel german străvechi și le-a cărat cu vaporul în țară, pentru a-l reconstrui apoi acasă la el, pe moșia lui.

De aceea nu pricepe deci, nu, e incapabil să înțeleagă ce minune inezisabilă s-a petrecut de data asta! Ce taină, ce enigmă plîșie sub minunea aceasta? Că și în comorile de artă, ce pierdere au avut de suferit popoarele sovietice din partea distrugerii fasciste! Poate pînă cîndva la îndoielă dreptul moral al Uniunii Sovietice de a se despăgubi pentru pierderile suferite?

Și uite, l-a restituit toluși. A restituit și comora unică, raritatea, „Altarul din Pergam”! Iată deci de ce a strigat el „miracula mundi”! Minune a lumii!

Într-adevăr, domnule istoric de artă! Nu numai în natură, ci și în relațiile sociale dintre oameni pot exista asemenea minuni justificabile.

Noi, în țările socialiste, înțelegem cum s-a înapoiat „Altarul din Pergam” la poporul german. Pentru noi, care cunoaștem căldura stringerii de mînă prietenești, minunea aceasta e legea, aceasta e realitatea.

Director: Acad. ZAHARIA STANCU, Colegiul redacțional: Acad. MIHAI BENIUC, MARCEL BRESLAȘU, EUSEBIU CAMILAR, Ambușu corresponsent al Academiei R.P.R.; PAUL GORGESCU (redactor-șef); EUGEN JEBELEANU, membru corresponsent al Academiei R.P.R.; GEORGE MACOVEȘCU, ION MIHAILEANU, V. MINDRA (redactor-șef adjunct); MIHAIL PETROVICH (redactor-șef adjunct); CICERONE THEODORSCU, ION VITNER.

Director: Acad. ZAHARIA STANCU, Colegiul redacțional: Acad. MIHAI BENIUC, MARCEL BRESLAȘU, EUSEBIU CAMILAR, Ambușu corresponsent al Academiei R.P.R.; PAUL GORGESCU (redactor-șef); EUGEN JEBELEANU, membru corresponsent al Academiei R.P.R.; GEORGE MACOVEȘCU, ION MIHAILEANU, V. MINDRA (redactor-șef adjunct); MIHAIL PETROVICH (redactor-șef adjunct); CICERONE THEODORSCU, ION VITNER.

Director: Acad. ZAHARIA STANCU, Colegiul redacțional: Acad. MIHAI BENIUC, MARCEL BRESLAȘU, EUSEBIU CAMILAR, Ambușu corresponsent al Academiei R.P.R.; PAUL GORGESCU (redactor-șef); EUGEN JEBELEANU, membru corresponsent al Academiei R.P.R.; GEORGE MACOVEȘCU, ION MIHAILEANU, V. MINDRA (redactor-șef adjunct); MIHAIL PETROVICH (redactor-șef adjunct); CICERONE THEODORSCU, ION VITNER.

Director: Acad. ZAHARIA STANCU, Colegiul redacțional: Acad. MIHAI BENIUC, MARCEL BRESLAȘU, EUSEBIU CAMILAR, Ambușu corresponsent al Academiei R.P.R.; PAUL GORGESCU (redactor-șef); EUGEN JEBELEANU, membru corresponsent al Academiei R.P.R.; GEORGE MACOVEȘCU, ION MIHAILEANU, V. MINDRA (redactor-șef adjunct); MIHAIL PETROVICH (redactor-șef adjunct); CICERONE THEODORSCU, ION VITNER.

Director: Acad. ZAHARIA STANCU, Colegiul redacțional: Acad. MIHAI BENIUC, MARCEL BRESLAȘU, EUSEBIU CAMILAR, Ambușu corresponsent al Academiei R.P.R.; PAUL GORGESCU (redactor-șef); EUGEN JEBELEANU, membru corresponsent al Academiei R.P.R.; GEORGE MACOVEȘCU, ION MIHAILEANU, V. MINDRA (redactor-șef adjunct); MIHAIL PETROVICH (redactor-șef adjunct); CICERONE THEODORSCU, ION VITNER.

Director: Acad. ZAHARIA STANCU, Colegiul redacțional: Acad. MIHAI BENIUC, MARCEL BRESLAȘU, EUSEBIU CAMILAR, Ambușu corresponsent al Academiei R.P.R.; PAUL GORGESCU (redactor-șef); EUGEN JEBELEANU, membru corresponsent al Academiei R.P.R.; GEORGE MACOVEȘCU, ION MIHAILEANU, V. MINDRA (redactor-șef adjunct); MIHAIL PETROVICH (redactor-șef adjunct); CICERONE THEODORSCU, ION VITNER.

Director: Acad. ZAHARIA STANCU, Colegiul redacțional: Acad. MIHAI BENIUC, MARCEL BRESLAȘU, EUSEBIU CAMILAR, Ambușu corresponsent al Academiei R.P.R.; PAUL GORGESCU (redactor-șef); EUGEN JEBELEANU, membru corresponsent al Academiei R.P.R.; GEORGE MACOVEȘCU, ION MIHAILEANU, V. MINDRA (redactor-șef adjunct); MIHAIL PETROVICH (redactor-șef adjunct); CICERONE THEODORSCU, ION VITNER.

Director: Acad. ZAHARIA STANCU, Colegiul redacțional: Acad. MIHAI BENIUC, MARCEL BRESLAȘU, EUSEBIU CAMILAR, Ambușu corresponsent al Academiei R.P.R.; PAUL GORGESCU (redactor-șef); EUGEN JEBELEANU, membru corresponsent al Academiei R.P.R.; GEORGE MACOVEȘCU, ION MIHAILEANU, V. MINDRA (redactor-șef adjunct); MIHAIL PETROVICH (redactor-șef adjunct); CICERONE THEODORSCU, ION VITNER.

Director: Acad. ZAHARIA STANCU, Colegiul redacțional: Acad. MIHAI BENIUC, MARCEL BRESLAȘU, EUSEBIU CAMILAR, Ambușu corresponsent al Academiei R.P.R.; PAUL GORGESCU (redactor-șef); EUGEN JEBELEANU, membru corresponsent al Academiei R.P.R.; GEORGE MACOVEȘCU, ION MIHAILEANU, V. MINDRA (redactor-șef adjunct); MIHAIL PETROVICH (redactor-șef adjunct); CICERONE THEODORSCU, ION VITNER.

Director: Acad. ZAHARIA STANCU, Colegiul redacțional: Acad. MIHAI BENIUC, MARCEL BRESLAȘU, EUSEBIU CAMILAR, Ambușu corresponsent al Academiei R.P.R.; PAUL GORGESCU (redactor-șef); EUGEN JEBELEANU, membru corresponsent al Academiei R.P.R.; GEORGE MACOVEȘCU, ION MIHAILEANU, V. MINDRA (redactor-șef adjunct); MIHAIL PETROVICH (redactor-șef adjunct); CICERONE THEODORSCU, ION VITNER.

Director: Acad. ZAHARIA STANCU, Colegiul redacțional: Acad. MIHAI BENIUC, MARCEL BRESLAȘU, EUSEBIU CAMILAR, Ambușu corresponsent al Academiei R.P.R.; PAUL GORGESCU (redactor-șef); EUGEN JEBELEANU, membru corresponsent al Academiei R.P.R.; GEORGE MACOVEȘCU, ION MIHAILEANU, V. MINDRA (redactor-șef adjunct); MIHAIL PETROVICH (redactor-șef adjunct); CICERONE THEODORSCU, ION VITNER.

Director: Acad. ZAHARIA STANCU, Colegiul redacțional: Acad. MIHAI BENIUC, MARCEL BRESLAȘU, EUSEBIU CAMILAR, Ambușu corresponsent al Academiei R.P.R.; PAUL GORGESCU (redactor-șef); EUGEN JEBELEANU, membru corresponsent al Academiei R.P.R.; GEORGE MACOVEȘCU, ION MIHAILEANU, V. MINDRA (redactor-șef adjunct); MIHAIL PETROVICH (redactor-șef adjunct); CICERONE THEODORSCU, ION VITNER.

Director: Acad. ZAHARIA STANCU, Colegiul redacțional: Acad. MIHAI BENIUC, MARCEL BRESLAȘU, EUSEBIU CAMILAR, Ambușu corresponsent al Academiei R.P.R.; PAUL GORGESCU (redactor-șef); EUGEN JEBELEANU, membru corresponsent al Academiei R.P.R.; GEORGE MACOVEȘCU, ION MIHAILEANU, V. MINDRA (redactor-șef adjunct); MIHAIL PETROVICH (redactor-șef adjunct); CICERONE THEODORSCU, ION VITNER.

Director: Acad. ZAHARIA STANCU, Colegiul redacțional: Acad. MIHAI BENIUC, MARCEL BRESLAȘU, EUSEBIU CAMILAR, Ambușu corresponsent al Academiei R.P.R.; PAUL GORGESCU (redactor-șef); EUGEN JEBELEANU, membru corresponsent al Academiei R.P.R.; GEORGE MACOVEȘCU, ION MIHAILEANU, V. MINDRA (redactor-șef adjunct); MIHAIL PETROVICH (redactor-șef adjunct); CICERONE THEODORSCU, ION VITNER.

Director: Acad. ZAHARIA STANCU, Colegiul redacțional: Acad. MIHAI BENIUC, MARCEL BRESLAȘU, EUSEBIU CAMILAR, Ambușu corresponsent al Academiei R.P.R.; PAUL GORGESCU (redactor-șef); EUGEN JEBELEANU, membru corresponsent al Academiei R.P.R.; GEORGE MACOVEȘCU, ION MIHAILEANU, V. MINDRA (redactor-șef adjunct); MIHAIL PETROVICH (redactor-șef adjunct); CICERONE THEODORSCU, ION VITNER.

Director: Acad. ZAHARIA STANCU, Colegiul redacțional: Acad. MIHAI BENIUC, MARCEL BRESLAȘU, EUSEBIU CAMILAR, Ambușu corresponsent al Academiei R.P.R.; PAUL GORGESCU (redactor-șef); EUGEN JEBELEANU, membru corresponsent al Academiei R.P.R.; GEORGE MACOVEȘCU, ION MIHAILEANU, V. MINDRA (redactor-șef adjunct); MIHAIL PETROVICH (redactor-șef adjunct); CICERONE THEODORSCU, ION VITNER.

Director: Acad. ZAHARIA STANCU, Colegiul redacțional: Acad. MIHAI BENIUC, MARCEL BRESLAȘU, EUSEBIU CAMILAR, Ambușu corresponsent al Academiei R.P.R.; PAUL GORGESCU (redactor-șef); EUGEN JEBELEANU, membru corresponsent al Academiei R.P.R.; GEORGE MACOVEȘCU, ION MIHAILEANU, V. MINDRA (redactor-șef adjunct); MIHAIL PETROVICH (redactor-șef adjunct); CICERONE THEODORSCU, ION VITNER.

Poeții lumii apără pacea

SAKIS RETSINAS

ALEXEI SURKOV

Sakis Retsinas este unul din tinerii poeți ai Greciei de după război. Pentru a fi participat la rezistență, el a fost arestat și deportat. Toate poeziile sale au fost scrise în detențiune.

Ridică-te, conștiință a lumii!

La ce ne trebuie războiul?

Minile sint partea cea mai frumoasă a corpului omenesc. Minile dau piinea și soarele. Minile fac ca omul să ste în picioare și să fie mîndru și să fie viteaz.

Un om fără mîini poate să spună dragostea nerăbdătorului trup al iubitei? Un copil fără mîini poate să se joace? Și oțelul, cum iese oare din pămînt?

Minile sint partea cea mai frumoasă a corpului omenesc. Minile sint create ca să clădească bucuria, ele sint create ca să spună dragostea.

În mîinile tale nu pune arma, frate! Ele sint create ca să-l facă pe om fericit. Nu-ți mîrdări minile, frate, stingînd o pușcă! Iți vei mîrdări sufletul, lumina ta și piinea.

Minile sint cele mai frumoase rînduinci pe care le are omul

Dar războiul le poate ucide, frate! El poate să le taie rădăcinile, el poate șterge chiar și umbra.

La ce ne trebuie războiul, frate?

În romînește de Tașcu Gheorghiu

Peste citeva săptămîni la Tașkent...

Peste citeva săptămîni Tașkent, capitala R.S.S. Uzbekistan, va găzdui de a doua conferință a scriitorilor din Asia și Africa, în cadrul căreia se vor dezbate probleme specifice ale literaturii afro-asiatice și se vor elabora măsuri eficiente pentru largirea schimburilor culturale între popoarele din cele două continente.

În Uniunea Sovietică — ca țară gazdă — au loc intense pregătiri. În vederea unei desfășurări a conferinței, s-a creat un comitet pregătitor condus de S. Rasidov, președintele Prezidiului Sovietului Suprem al R.S.S. Uzbekistan, din care fac parte scriitorii ruși K. Simonov, A. Surkov, A. Sofronov și A. Ceakovski, scriitorii uzbeki Zuljia, S. Azimov, Z. Rahimbaboeva, romancierul tătar G. Bașirov, dramaturgul kazah G. Musrepov, tadjicul Mirza Tursun-zade, georgianul I. Abasidze, armeanul G. Seoum, burundezul H. Namsarava, kirizul Saadbekov, azerbajianul Mehli Hussein, basktarul M. Karim, avarul Rasul Gamzatov și iakulul N. Mordainov.

Editurile sovietice și-au intensificat acțiunea de editare a cărților scriitorilor asiatici și africani. („Nunam Goslitizdat” a publicat în acest an 40 de volume într-un tiraj de peste 3 milioane de exemplare). Se tipăresc în prezent operele unor scriitori din 30 de țări din Asia și Africa ca: Mohamed Dib (Algeria), Teimur, Al. Hamzadris, Serkawi (R.A.U.), Prem Chand, Krishan Chander, Muli Rai, Anand, Bhattacharya Murkandaya, Ganopadhyaya (India), Mao Dun, Go Mo Jo, Ciuo-Ciu-li, Tsao-Yi (China), Ngo-Tat To (Vietnam), Qasim (Pakistan), Yoko Ota, Sunao Tokunaga (Japonia), Prem Chaya (Tailandă), Wickremasingha (Ceylon), Dimyat, P. A. Toer (Indonezia), Azi Nesin (Turcia) precum și mulți alți creatori din Africa Occidentală, Liban, Birmania, Coreea etc.

Marile reviste literare sovietice ca: „Inostrannaia Literatura”, „Drujba Narodov”, „Voprosi Literaturi”, „Nooli Mir”, „Moskva”, „Ziamea”, „La litterature sovietique” etc. publică numeroase articole despre operele scriitorilor asiatici și africani. În ultimul număr al revistei „Voprosi Literaturi” sînt publicate, de pildă, nu mai puțin de trei studii: „Despre realismul lui Lu Sin” de V. Sorokin, „Cu privire la problema tradiției și inovației în poezia tadjică”, de Z. Osmanova și „Literatură kazahă în luptă pentru realismul socialist” de Z. Kedrina.

La acțiunea de pregătire a conferinței participă în mod activ și institu-

te de cercetări științifice, universitățile și filialele Academiei de Știință din U.R.S.S. (Universitatea V. I. Lenin din Tașkent a organizat o conferință despre marile scriitori indiani Rabin-drath Tagore, iar Universitatea uzbekă din Samarkand pregătește un simpozion despre opera scriitorului chinez contemporan Mao Dun).

În cinstea participanților la conferință, marile formații artistice din republicile asiatiche ale Uniunii Sovietice pregătesc spectacole, care vor avea loc la Tașkent, la Stalinabad, Ashabad, Alma-Ata, Tbilisi etc.

După prima conferință de la New Delhi (India) care a pus temelia colaborării dintre scriitorii și oamenii de cultură din cele două continente, conferința de la Tașkent va constitui un mare pas înainte pentru stringerea unității de luptă a intelectualilor asiatici și africani pe drumul progresului și libertății.

T. M.

Pentru...

Edtura chineză „Tzotzia” („Scritoriul”) a scos de curînd o culegere de lucrări dramatice. Ceea ce apare citad la prima vedere, cititorului neavertizat este faptul că toate piesele volumului, în ciuda tematicii lor diferite, au înviziabil aceiași personaje: „Primul” și „Al doilea”. „Primul” povestește, „Al doilea” are rolul auxiliar de a sublinia acțiunile „Primului”.

Rădăcina acestui gen dramatic sint adine implicate în trecutul creației folclorice chineze. Forma „sian-șen” era foarte răspîndită încă cu multe secole în urmă, asemenea pieselor fiind prezente de obicei la hauri, larmarozee sau chiar direct pe stradă și în piețe. Texte scrite ale acestor „piese-dialoguri” nu existau înainte și nimeni nu s-a ocupat de culegerea lor; autorii, adesea recrutați chiar din actori, rămăneau de obicei anonimi. Prin continuul lor, textele satirice „sian-șen” protesta împotriva suzeranității oamenilor simpli de către feudați și funcționari. Deși actorii ambulanți erau persecutați și împiedicați să joace, această formă de artă îndrăgita de popor a reușit să se perpetueze pînă azi.

În prezent, „sian-șen” a căpătat drept de existență și o dezvoltare puternică. Aceasta este adusă de „literatură străină” privitoare la apariția volumului antologic amintit mai sus. Tematica lucrărilor volumului este foarte largă, oglîndind multe laturi ale vieții contemporane. Unele povestesc între-o formă vie și pe înțelesul tuturor despre avantajele gospodăriei colective, altele satirizează paslunea penurii și hirocratismul, altele sînt consacrate vieții soldaților etc. Folostrea hiperbolică este una din particularitățile formei „sian-șen”.

Apariția culegerii arată că genul „sian-șen” constituie un fenomen încontinuu de configurații specifice a literaturii chineze.

Al. Ionescu

★

LIBERTE, LIBERTE CHÉRIE...

de destul de greu să fie apărută. Un număr însemnat de scriitori francezi au protestat de curînd împotriva a două străni și surprinzătoare inițiative ale oficialității îndreptate contra artei franceze și progresiste și a artiștilor francezi și progresisti. O asemenea inițiativă l-a vizat pe Picasso, ale cărui picturi murale pentru „Templul păcii” din Vallaris, n-au fost admise de oficialități; a doua aparține conducătorilor pavilionului francez de la Expoziția de la Bruxelles care au presat pe organizatorii belgieni să expulzeze totul sau măcar o parte din spiritualul (și mai ales satiricul) ansamblu graphic „Le roman de Renard” de Bernard Corjou, intrucît „băte-n ciocoi.” Protestul e semnat între alții de Aragon, George Besson, Waldemar Georges, Francis Jourdain, André Lhote, Jean Rollin, etc. etc.

★

LIBERTE, LIBERTE CHÉRIE...

de destul de greu să fie apărută. Un număr însemnat de scriitori francezi au protestat de curînd împotriva a două străni și surprinzătoare inițiative ale oficialității îndreptate contra artei franceze și progresiste și a artiștilor francezi și progresisti. O asemenea inițiativă l-a vizat pe Picasso, ale cărui picturi murale pentru „Templul păcii” din Vallaris, n-au fost admise de oficialități; a doua aparține conducătorilor pavilionului francez de la Expoziția de la Bruxelles care au presat pe organizatorii belgieni să expulzeze totul sau măcar o parte din spiritualul (și mai ales satiricul) ansamblu graphic „Le roman de Renard” de Bernard Corjou, intrucît „băte-n ciocoi.” Protestul e semnat între alții de Aragon, George Besson, Waldemar Georges, Francis Jourdain, André Lhote, Jean Rollin, etc. etc.

★

LIBERTE, LIBERTE CHÉRIE...

de destul de greu să fie apărută. Un număr însemnat de scriitori francezi au protestat de curînd împotriva a două străni și surprinzătoare inițiative ale oficialității îndreptate contra artei franceze și progresiste și a artiștilor francezi și progresisti. O asemenea inițiativă l-a vizat pe Picasso, ale cărui picturi murale pentru „Templul păcii” din Vallaris, n-au fost admise de oficialități; a doua aparține conducătorilor pavilionului francez de la Expoziția de la Bruxelles care au presat pe organizatorii belgieni să expulzeze totul sau măcar o parte din spiritualul (și mai ales satiricul) ansamblu graphic „Le roman de Renard” de Bernard Corjou, intrucît „băte-n ciocoi.” Protestul e semnat între alții de Aragon, George Besson, Waldemar Georges, Francis Jourdain, André Lhote, Jean Rollin, etc. etc.

★

LIBERTE, LIBERTE CHÉRIE...

de destul de greu să fie apărută. Un număr însemnat de scriitori francezi au protestat de curînd împotriva a două străni și surprinzătoare inițiative ale oficialității îndreptate contra artei franceze și progresiste și a artiștilor francezi și progresisti. O asemenea inițiativă l-a vizat pe Picasso, ale cărui picturi murale pentru „Templul păcii” din Vallaris, n-au fost admise de oficialități; a doua aparține conducătorilor pavilionului francez de la Expoziția de la Bruxelles care au presat pe organizatorii belgieni să expulzeze totul sau măcar o parte din spiritualul (și mai ales satiricul) ansamblu graphic „Le roman de Renard” de Bernard Corjou, intrucît „băte-n ciocoi.” Protestul e semnat între alții de Aragon, George Besson, Waldemar Georges, Francis Jourdain, André Lhote, Jean Rollin, etc. etc.

★

LIBERTE, LIBERTE CHÉRIE...

de destul de greu să fie apărută. Un număr însemnat de scriitori francezi au protestat de curînd împotriva a două străni și surprinzătoare inițiative ale oficialității îndreptate contra artei franceze și progresiste și a artiștilor francezi și progresisti. O asemenea inițiativă l-a vizat pe Picasso, ale cărui picturi murale pentru „Templul păcii” din Vallaris, n-au fost admise de oficialități; a doua aparține conducătorilor pavilionului francez de la Expoziția de la Bruxelles care au presat pe organizatorii belgieni să expulzeze totul sau măcar o parte din spiritualul (și mai ales satiricul) ansamblu graphic „Le roman de Renard” de Bernard Corjou, intrucît „băte-n ciocoi.” Protestul e semnat între alții de Aragon, George Besson, Waldemar Georges, Francis Jourdain, André Lhote, Jean Rollin, etc. etc.

★

LIBERTE, LIBERTE CHÉRIE...

de destul de greu să fie apărută. Un număr însemnat de scriitori francezi au protestat de curînd împotriva a două străni și surprinzătoare inițiative ale oficialității îndreptate contra artei franceze și progresiste și a artiștilor francezi și progresisti. O asemenea inițiativă l-a vizat pe Picasso, ale cărui picturi murale pentru „Templul păcii” din Vallaris, n-au fost admise de oficialități; a doua aparține conducătorilor pavilionului francez de la Expoziția de la Bruxelles care au presat pe organizatorii belgieni să expulzeze totul sau măcar o parte din spiritualul (și mai ales satiricul) ansamblu graphic „Le roman de Renard” de Bernard Corjou, intrucît „băte-n ciocoi.” Protestul e semnat între alții de Aragon, George Besson, Waldemar Georges, Francis Jourdain, André Lhote, Jean Rollin, etc. etc.

★

LIBERTE, LIBERTE CHÉRIE...

de destul de greu să fie apărută. Un număr însemnat de scriitori francezi au protestat de curînd împotriva a două străni și surprinzătoare inițiative ale oficialității îndreptate contra artei franceze și progresiste și a artiștilor francezi și progresisti. O asemenea inițiativă l-a vizat pe Picasso, ale cărui picturi murale pentru „Templul păcii” din Vallaris, n-au fost admise de oficialități; a doua aparține conducătorilor pavilionului francez de la Expoziția de la Bruxelles care au presat pe organizatorii belgieni să expulzeze totul sau măcar o parte din spiritualul (și mai ales satiricul) ansamblu graphic „Le roman de Renard” de Bernard Corjou, intrucît „băte-n ciocoi.” Protestul e semnat între alții de Aragon, George Besson, Waldemar Georges, Francis Jourdain, André Lhote, Jean Rollin, etc. etc.

★

LIBERTE, LIBERTE CHÉRIE...

de destul de greu să fie apărută. Un număr însemnat de scriitori francezi au protestat de curînd împotriva a două străni și surprinzătoare inițiative ale oficialității îndreptate contra artei franceze și progresiste și a artiștilor francezi și progresisti. O asemenea inițiativă l-a vizat pe Picasso, ale cărui picturi murale pentru „Templul păcii” din Vallaris, n-au fost admise de oficialități; a doua aparține conducătorilor pavilionului francez de la Expoziția de la Bruxelles care au presat pe organizatorii belgieni să expulzeze totul sau măcar o parte din spiritualul (și mai ales satiricul) ansamblu graphic „Le roman de Renard” de Bernard Corjou, intrucît „băte-n ciocoi.” Protestul e semnat între alții de Aragon, George Besson, Waldemar Georges, Francis Jourdain, André Lhote, Jean Rollin, etc. etc.

★

LIBERTE, LIBERTE CHÉRIE...

de destul de greu să fie apărută. Un număr însemnat de scriitori francezi au protestat de curînd împotriva a două străni și surprinzătoare inițiative ale oficialității îndreptate contra artei franceze și progresiste și a artiștilor francezi și progresisti. O asemenea inițiativă l-a vizat pe Picasso, ale cărui picturi murale pentru „Templul păcii” din Vallaris, n-au fost admise de oficialități; a doua aparține conducătorilor pavilionului francez de la Expoziția de la Bruxelles care au presat pe organizatorii belgieni să expulzeze totul sau măcar o parte din spiritualul (și mai ales satiricul) ansamblu graphic „Le roman de Renard” de Bernard Corjou, intrucît „băte-n ciocoi.” Protestul e semnat între alții de Aragon, George Besson, Waldemar Georges, Francis Jourdain, André Lhote, Jean Rollin, etc. etc.

★

LIBERTE, LIBERTE CHÉRIE...

de destul de greu să fie apărută. Un număr însemnat de scriitori francezi au protestat de curînd împotriva a două străni și surprinzătoare inițiative ale oficialității îndreptate contra artei franceze și progresiste și a artiștilor francezi și progresisti. O asemenea inițiativă l-a vizat pe Picasso, ale cărui picturi murale pentru „Templul păcii” din Vallaris, n-au fost admise de oficialități; a doua aparține conducătorilor pavilionului francez de la Expoziția de la Bruxelles care au presat pe organizatorii belgieni să expulzeze totul sau măcar o parte din spiritualul (și mai ales satiricul) ansamblu graphic „Le roman de Renard” de Bernard Corjou, intrucît „băte-n ciocoi.” Protestul e semnat între alții de Aragon, George Besson, Waldemar Georges, Francis Jourdain, André Lhote, Jean Rollin, etc. etc.

★

LIBERTE, LIBERTE CHÉRIE...

de destul de greu să fie apărută. Un număr însemnat de scriitori francezi au protestat de curînd împotriva a două străni și surprinzătoare inițiative ale oficialității îndreptate contra artei franceze și progresiste și a artiștilor francezi și progresisti. O asemenea inițiativă l-a vizat pe Picasso, ale cărui picturi murale pentru „Templul păcii” din Vallaris, n-au fost admise de oficialități; a doua aparține conducătorilor pavilionului francez de la Expoziția de la Bruxelles care au presat pe organizatorii belgieni să expulzeze totul sau măcar o parte din spiritualul (și mai ales satiricul) ansamblu graphic „Le roman de Renard” de Bernard Corjou, intrucît „băte-n ciocoi.” Protestul e semnat între alții de Aragon, George Besson, Waldemar Georges, Francis Jourdain, André Lhote, Jean Rollin, etc. etc.

★

LIBERTE, LIBERTE CHÉRIE...

de destul de greu să fie apărută. Un număr însemnat de scriitori francezi au protestat de curînd împotriva a două străni și surprinzătoare inițiative ale oficialității îndreptate contra artei franceze și progresiste și a artiștilor francezi și progresisti. O asemenea inițiativă l-a vizat pe Picasso, ale cărui picturi murale pentru „Templul păcii” din Vallaris, n-au fost admise de oficialități; a doua aparține conducătorilor pavilionului francez de la Expoziția de la Bruxelles care au presat pe organizatorii belgieni să expulzeze totul sau măcar o parte din spiritualul (și mai ales satiricul) ansamblu graphic „Le roman de Renard” de Bernard Corjou, intrucît „băte-n ciocoi.” Protestul e semnat între alții de Aragon, George Besson, Waldemar Georges, Francis Jourdain, André Lhote, Jean Rollin, etc. etc.

★

LIBERTE, LIBERTE CHÉRIE...

de destul de greu să fie apărută. Un număr însemnat de scriitori francezi au protestat de curînd împotriva a două străni și surprinzătoare